

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delavci
so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETAR

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku, Ako (311)
je številka
tedaj vam s prihodnje
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takoj.

Štev. (No.) 310.

Chicago, Ill., 19. avgusta (August) 1913.

Leto (Vol.) VIII.

Kri rudarjev-mučenikov škropi tla v Michiganu.

Kralji bakra ubili po najetih barabah tri mirne štrajkarje. Kapitalistični morilci bi radi provocirali izgrede.

Imena slovenskih garjevcev.

Provokaterji na delu.
Calumet, Mich., 14. avgusta. — (Socialist Party Press Service.) Danes so miličarji zapodili svoje konje na trotoar in razporedili mirno korakajoče ljudi na vse strani. Vojaška drhal napada mlada dekleta in na prav nesramen način izživa štrajkarje in njih rodbine. **En štrajkar je bil ustreljen v hrbet, ko se je vračal po cesti domov.** Ali to še ni vse. Najete Waddelleve barabe so napadle brez vsakega vzroka dom unijskega štrajkarja ravno ob času ko je bila družina pri večerji. Lopovi so ustrelili salvo skoz okna in vrata in na mestu ubili dva rudarja, dva druga ranili in otroku, kateri je bil v materinem naročju, je krogla preluknjala obleke. Vnebovpijoče hudodelstvo, za katerega so odgovorni kralji bakra, je bilo izvršeno z namenom, provocirati rudarje, da store kakšno nasilje. Ljudstvo je silno razdraženo vsled tega, toda kljub temu mirno. Rudarji stojijo trdni. Javno mnenje je proti baronom bakra. Zmaga je gotova, samo če ostanejo rudarji ves čas tako trdni. **Čestitajte o tem delavsko časopisje in naše simpatizante.** — J. H. Walker od A. F. of L.

Slovenski skebje.

Calumet, Mich., 15. avgusta. — (Pos. poročilo "Proletaru".) Naznanjamo zavednim slovenskim delavcem v Ameriki, da se je med nami dobilo nekaj izdajalcev najpodlejšje vrste, delavskih in garjevcev, ki so prodali svojo delavsko zvestavo za par Judejevih grošev in šli nazaj delat v rudnik. In to so:

- Frank Urbas,
- Jos. Ovniček,
- Frank Klobučar,
- Louis Gazvoda,
- Jos. Gazvoda.

To so do danes izdajalci svojih bratov delavcev, ki se borijo za boljši kruh, a oni jim ga ne privoščijo. Tukaj jim pravijo "črni Kranjci" — pristojna jim pa bolj ime: črni efijanti. Sram vas bodi, garjevci! Čemu nam kradeate — in sami sebi — kruh iz ust? Slovenski delavci širom Amerike, zapomnite si dobro ta imena. Zapišite si jih v spominsko knjigo in če kdaj kateri pride v vaš kraj — pokažite mu vrata!

Da ne pozabimo še nekaj. Omenjeni garjevci so vsi zvesti pristasi našega ponižnega hlapeca rudniških magnatov in naddetektiva Luke Klopčiča in terejalji prve vrste. Sedaj vemo, koliko se je zanesti na farske fanatike. Lepo bando ima za seboj Klopčič, Kranjec, Sojar & Co. Sedaj vemo, da popje vzgajajo tudi skebe. Čestitamo! Slava! —

Poleg gori omenjenih je šel večraj delati tudi garjevcev **Frank Brezovar**. K temu so hodili bossje vsak dan in ga nagovarjali, da jim naj pomaga razdreti štrajk. Sprva so mu ponujali \$5 dnevne plače, potem so mu obljubili \$7. Končno je slabotnež omagal, a koliko so mu nazadnje obljubili, nam še ni znano.

Iz Painsdale prihaja poročilo, da so tamkaj oboroženi trampje — importirani iz New Yorka — streljali v hišo unijskih rudarjev in ubili dva, tri ranili in enemu otroku prestrelili obleko. Upamo, da lopovi dobijo zasluženo kazen

AUGUST BEBEL

nenadomestljiv nemški socijalist je umrl.

Iz Curiha, mesta v Švici, se je dne 13. avgusta nenadoma raznesla vest po celem svetu, da je umrl eden najslavnejših, najznamenitejših socijalistov — August Bebel —!

IBI je med prvimi, najboljšimi, najznamenitejšimi in najvztrajnejšimi socijalističnimi voditelji, boritelji, govorniki in agitatorji.

Boril se je dolgo dobo nad 40 let in stal v prvih vrstah. Deloval je z vso pravo poštvovalnostjo za osvoboditev delavskega ljudstva iz tiranskega, izsesajočega suženjstva.

Odločno je nastopal proti preganjanju, katerega je moral tudi sam tako težko občutiti. Bil pa je trdnější od skale in tudi težke, dolgotrajne zaporne kazni niso omajale njegovega značaja, niso ga premagale, niso ga motile v težkem, ostrem in tko nevarnem boju proti vsem izkoriščevalcem in tiranom.

Njegovo celo ime je Ferdinand August Bebel. Rojen je bil 22. februarja 1840. leta v Kolinu v Nemčiji. Kot sin ubogega pruskega vojaka — podčastnika, je moral že v svoji zgodnji mladosti okusiti vse grenkosti in bridkosti, ki se rode iz človeške bede.

Komaj 2 leti star je izgubil svojega očeta. Mati se mu je sicer še enkrat poročila, a ni se iz-

polnil 12 let, ko ni imel nikogar več, kajti tudi drugi oče in mati sta mu pomrli. Do 14. leta je bil vzgajani v šoli za revne v malem mestecu Metzlarju.

Potem se je učil strugarstva in z 18-letom je odšel kot strgarski pomočnik v svet.

Bil je zelo nadarjen in je vedno stremel po višji naobrazbi. Večna, nenasitljiva ukaželjnost mu je pomagala, da se je duševno tako visoko povzpел v svojem viher, in boja prepojenemu življenju.

Še kot 73letni starček ni miroval. Upal je, da se bo mogel udeležiti še letošnjega septemberkega kongresa v Jeni, a ta nada se mu žal ni izpolnila.

Ugrabil ga je demon smrt in vsi socijalisti — po celem svetu — žalujemo po njem!

V svojih spisih (Bebel, "Die Frau und der Socialismus") pa nas sam tolazi in navdušuje čes: Ako pademo v teku boja, stojijo na naše mesto naši potomci in za nami stremeči.

Mi pademo v svesti si, da smo storili svojo človeško dolžnost in da bo dosežen naš težki cilj, pa naj se temu še tako upirajo napredku človeštva sovražne moči.

Spomin F. A. Bebel-a bo živél véčno! Slava mu!

sree segajoč govori. Danes, dne 7. avgusta smo odkorakali na Ahmeek in z nami tudi mati Jones, ki je tudi tam bila glavna govornica. Skebov do sedaj še sem od nikoder ni bilo. Ljudstvo gre od tukaj proč, — seveda oni, ki niso v uniji — skebati pa tudi ne. Šavsna ne pustimo proč še par dni, ker ga tukaj potrebujemo. Večraj je govoril na South Range. Na Calumetu je govoril že trikrat, kakor tudi na Ahmeeku. Čuje se tukaj, da vojaštvo kmalu odide. Koliko je na tem resnice, ne vem. Vendar pa tukaj nimajo ničesar opraviti, kakor lenobo pasti in mlade vojake delati. Z delavskim pozdravom,

Štrajkar. Načrt za "nazaj na delo" pro- padel. Rudarji v Butte hite na pomoč.

Calumet, Mich., 13. avg. — (Poročilo Milwaukee Leader.) — Nakana rudniških carjev, da bi z zvijačami pridobili rudarje za delo, jim je grdo izpodletel. Rudarji so do sedaj izpodleteli vse druge nakane. Kapitalistični listi so dan za dnevom poročali, da se bo vrnilo najmanj 2000 štrajkarjev v jame pod zaščito bajonetov in pušk Waddellovih barab. Toda jame, ki stojijo že tri tedne tihe kot grobovi, so še vedno tihe in prazne.

Danes so miličarji na konjih napadli mirne pikete, ki čuvajo ob železnici na Pine St. Dva sta se zapodila proti Johnu Milčiču in Mike Briškiju in jima zapovedala, da morata iti domov. Zadnja dva sta se takoj napolila, toda vojaka sta pognala konje za njima po trotoarju in Milčič je dobil udarce po nogi. Druga dva piketa Mike Matič in Tony Mihelič sta tudi komaj živa ušla pijanim oboroženim barabam. Mihelič je bil zaboden trikrat z bajonetom v hrbet.

James Cumba, zastopnik Butte Miners Unija (Butte, Mona.), ki je največja krajevna unija spadajoča k W. F. of M., je dospel semkaj s poročilom, da rudarji v Butte zbirajo velik denarni sklad v prid štrajkarjem v Michiganu.

Ob priliki gigantnega spreveda štrajkarjev, ki so korakali proti Palestra Rinku — čez 10.000 mož,

Generalni štrajk na gorenjem polotoku Mišigana bode - in mora biti dobljen.

Calumet Mich., August 17

Gotovo ste že radovedni, kako je kaj z našimi shodi: "Very well." Avgusta, osmega, je imela "Mati" velik shod na "South Range." Toda, ker se vedno potikam po različnih kotih do zadnjega trenutka, zato sem se peljal z zadnjo polnično karo na "Houghton" od koder vozičevnica na "South Range". Toda bil je ravno petek, in petek je po mnenju nekaterih bistrih glav — nesrečen dan. Ko se s karo pripeljem do ogromnega mosta, kateri veže sestaki mesti Hancock in Houghton — je priplula po jezeru ladija — most se je pričel sukatati in jaz sem žalostno opazoval, kako mi je vlak odšel izpred nosa. Da pa ne zamudim običajnega shoda, sem se hitro odpeljal nazaj v Calumet in od tod na Ahmeek, kjer smo se zvečer Sloveni in Hrvati nekoliko pomenili. V soboto, avg. 9 je bil glavni shod na Houghton, kjer je bila glavna govornica "Mother Jones". Velikanski "Amphidrome Rink" je bil poln. V nedeljo avg. 10. smo zvedeli, da je slovenski župnik Luka Klopčič oznanil v cerkvi, da bode imel v petek, avg. 15. še mašo ob 5:15 minut zjutraj. Rekel je: čuje se, da bode drugi teden pričeli z delom, zato bodem tako zgodaj maševal, da idete potem lahko na delo. Ljudje božji, mar ste že kdaj čuli, da bi kateri duhovnik po solnsem imel mašo za skebe! Kaj storiš? Hitro smo sklicali shod v "Taljanško dvorano", katera je bila nabito polna — in v slovenskem ter v hrvaškem jeziku razkrinkali kapitalistično švindlarstvo, kakor tudi odvzeli vso moč Lukatovim skebskim žegnom. "Mother Jones" pa je ravno na ta dan imela velik shod v "Palestra Rink" kjer je bilo do 10.000 poslušalec.

Dne 13. avgusta smo imeli v "Natural Wall Park" unijski piknik, kjer je bila udeležba velikanska. Glavni govornik je bil John H. Walker od rudarskega departmenta od "A. F. of L." Za Jugoslovane pa je govoril Aleksander Sušnjari iz Chicago. Avgusta 14. smo imeli dopoldan shod na Ahmeek, popoldan pa v "Ice Rink" na Mohawk. Udeležba je bila povsod nenapraveno dobra. Večraj, avgust 15. sva imela z Jankotom (član eksekutive "W. F. of M.") lep shod v "Taljanški dvorani", katera je bila seveda polna. Danes zvečer, avg. 16. pa — peščeva s Sušnjarijem na Ahmeek.

Nekateri slovenski in hrvatski štrajkarji so bili radovedni, kakšna bode tista Klopčičeva maša za skebe — 15. avgusta. Stalo jih je kakih 30 na nasprotnem vogalu slovenske cerkve. Kar pride Luka ter osorno vpraša, zakaj ne gredo delati. Rekel je, da se morajo izgubiti s tega prostora v teku treh minut. (Župnik Klopčič je "deputy šerif" ter nosi svitlo zvezdo na prsih). Zares, lep durovnik. — Slovenci naj si kar zapomnijo, da bodem razkrinkal vsakega skeba ali pinkertona, ne glede na njegov stan in premoženje — in potem naj že bode zamera gor ali pa dol.

Odit sem že mislil proti Chicagi, ker sem radoveden, kako se kaj tam moji sodrugi počutijo. Toda eksekutiva "W. F. of M." hoče, da odstanem še tukaj. Chicago in druge kraje bodemo že ogledali pozneje. Sedaj je ravno prav, ko je prišel sođr. Sušnjari. Mi bodemo že itak kmalu vsi hripavi. Toda to nič ne de, ako ne bo drugače se pa še po Zavrtniku in Saviča piše v Chicago. Šavs.

Sad lepe pinkertonske tolpe se je že pokazal. Dne 14. t. m. so padle prve nedolžne delavke žrtve. Dva delavca, Ivo Kalan in Joso Paškvan sta na omenjeni dan mirno šla od "Champion location" do Painesdale (South Range). Na poti jih sreča neki "shift boss" ter jima ošabno pokaže lesketajočo zvezdo na svojih skebskih prsih, rekoč, da se morata omenjena unijska delavca takoj izgubiti s pota. Delavca sta šla mirno dalje, omenjeni "boss" pa je hitro tekkel do Crusovih profesionalnih ubijalcev, nakar je šest barab, oboroženih z vsem morilnim orodjem, kateri se rabi pri ubijanju, odšlo v tisto hišo, kjer sta stanovala omenjena delavca. Ko so oboroženi morilci prišli pred stanovanje, so pričeli slepo streljati v hišo med štrajkarje. Rezultat svinca in smodnika je bil: **eden delavec takoj mrtev, trije smrtno ranjeni med katerimi je eden že umrl.** Te človeške hijene ne prizanašajo niti dojenčkom na maternih prsih. Neko šestmesečno dete je od smodnika čisto opaljeno po obrazu. "W. F. of M." je že storila vse potrebne korake, da se ta lumparija konča. Pogreb nedolžnih delavskih žrtev bode v nedeljo 17. t. m. Ako bode mogoče jih pripeljemo na Calumet. Ako se to zgodi, potem bode brezdvomno največji mrtvaški spreved, kolikor jih pozna zgodovina Mišigana.

Tukaj je došel John H. Walker, zastopnik združenih rudarjev v Illinois in predsednik rudarskega oddelka "American Federation of Labor." Izjavil se je v imenu 425.000 organiziranih premogarjev, da le ti hočejo stati zvesto na strani štrajkarjev, ter jim pomagati moralno in finančno. Osivela mati "Jones" je odšla v Washington, D. C. da se posvetuje s senatorji Martine, Borah in Kern, do katerih ima vsaj nekoliko zaupanja, ker so ji tudi kolikor toliko pomagali, da so prišli na dan grozovitosti v West Virginiji.

Kakor vidite bratje, se v bakrenem okrožju Mišigana bide ljut boj za dosego delnih delavskih pravic. Na eni strani je zbrana peščica kapitalistov, kateri se bahajo z milijoni, katere so izprešali iz delavskega mozga. Po poročilu tukajšnjega kapitalističnega lista "Mining Gazette" so naredili baroni bakra v 12 letih nič manj kakor \$120.000.000 čistega dobička. Prispomni pa se mora, da je to kapitalistični list, kateri najsi pove manj, kakor pa več. Povrh tega pa imajo tukajšnji kapitalisti še druge fonde, tako, da je čistega dobička po izvestju njihovega lista nad \$175.000.000.

Delavci, ne vrjemite, ako bode te čitali v kakšni kapitalistični uniji, da je štrajk v Mišiganu končan. Štrajk je v polnem tiru. Nadaljevanje na 4. strani v 2. koloni.

V rudnikih v Cumberland, B. Canada so delavci na štrajku. Delavci, ne hodite v te kraje dokler bode trajal boj med delavci in kapitalisti. Edinole solidarnost delavcev, lahko stre verige kapitalizma.

Ne hodite za delom v Porcupine, Ontario, Canada. V Porcupine so premogarji na štrajku. Štrajk v Bingham Canyon, Utah še vedno traja. Delavci, ne hodite v ta kraj iskat dela, dokler ne bode štrajk končan. Bodimo ljudje in bratje, ne pa izdajalci delavskih interesov. "Bingham Miners Union, št. 67 W. F. of M."

Black Diamond, Wash., Aug. 11. Uredništvo "Proletarca"
Tukajšnji premogarji so danes stopili v štrajk. Več kakor 850 premogarjev je prizadetih. Za sedaj ne svetujem nikomur hoditi sem za delom. Podrobneje poročam prihodnji. John Leksha.

Iz naselbin.

Dunlo, Pa.

Marsikdo se ni bil v tej naselbini, ki je takozvana napredna naselbina: Dunlo. Naselbina je oddaljena približno pol ure iz Dunle in je prav za prav Sautertown, Pa. Tu imamo Slovenci "Slov. izobraževalni dom", koji stoji v tej naselbini v svrhu seznaniti ljudi z izobrazbo.

V predzadnji izdaji "Glas Svobode" sem temeljito prečital dopis iz tukajšnje naselbine, ki ima podpis "Prijatelj dobrega". Dopisnik, dasi ne vem kdo je, je položaj dobro orisal glede napredka. Da ima pa "dom" nasprotnike pa nisem do sedaj vedel.

Da so tukaj tudi Slovenci, ki niso ravno pri tem izobraževalnem društvu "Vihar", to je res. Da bi bili pa isti naprostrniki, ne morem vsaj jaz ne odobravati tega. Nimam navade očitati ne ene ne druge reči, ali pripoznati morajo, če ne nekateri člani, pa vsaj odbor, da smo tudi nekateri, dasi nečlani pomagali po skromnih močeh za povzdigo Domu.

Dopisnik nas imenuje prijatelje, kar tudi smo in pravi, da naj pridemo na sejo, naj stavimo predloge in naredilo se bo, kakor bodedo zahtevali.

V prvi vrsti dam odboru in vodji gledaliških predstav na tem mestu priznanje, da so v resnici požrtvovalni in bi radi ukrenili najboljše.

So pa člani, ki kuhajo osebno sovraštvo že precej časa nad nekaterimi in ga najbrž še tudi bodo, dasi je v resnici izemljeno iz malenkosti, ki ni vredna piska-vega oreha. Bil sem v družbi, ko mi je rekel član "Viharja" Prmej...s ti nisi nič vreden, ker nisi pri našem društvu" i. t. d. Kar se tiče moje osebe, sem bil in bom za napredek; član sem dveh podpornih organizacij in rad bi bil še pri marsikaterem društvu, toda finančne razmere mi tega ne dopuščajo. Da bi pa na tak način vabili in pridobivali člani Viharja kandidate, to ve vsak trezno misleč človek, da je nemogoče, ker tu ni pokazana izobrazba, nasprotno pa surovost.

Vem, da bodoje nekateri (če bodoje, oziroma če imajo list), nekoliko razburjeni, pri vsem tem pa sem prepričan, da neopravičeno. Tu v tej naselbini imajo najrajše človeka, ki pride iz stare domovine — reči hočem se bos (brez čevljev) mora priti. Če je pa le malo podkovan, se dobi kmalu enega ali drugega, ki ščeva toliko časa, da mu strežijo po osebni časti in mu pripravljajo pot do najslabše eksistence.

Prijatelji! bodite uverjeni, da ta pot, ki sem jo orisal, ni in ne bude nikdar pravilna. V društvenih protorih, na društvenih sejah osebnost na stran in hajd z duhom časa naprej! In — kmalu bude eden ali drugi, dasi nerad pripoznal, da je boljša nova steza, kakor stara pot (cesta).

Marsikaj bi še rad poročal bolj podrobno, ali nisem gotov, če se bo urednik sprizjnil s tem že tako zavlčenim dopisom; ali pa drugi kaj več!

Prijateljski pozdrav na vse!

Ze veste, kdo sem.

Pineville, Minn.

Iz vseh delov dežele čitam dopise v delavskem listu Proletarec, a iz naše naselbine le prav redko.

To je moj prvi dopis in v njem bom poročal par besedi iz naše nove domovine.

Delavske razmere so tu razmeroma zelo ugodne. Dela se vsak dan in tudi delo se do danes še vedno dobi.

Plače pa so nizke in živila zelo podražena tako, da se ravno sproti živi. Da bi si človek kaj pristi-dil, deval na stran, je zastoj misliti.

Društvene razmere so sicer ugodne, a napredujemo počasi. No, vseeno smo v kratkem času napredovali za pet članov in eno članico. — Stari pregovor pravi: "Kdor je z malim zadovoljen, ta gotovo več dobi" in: "Kdor počasi gre, daleč pride!"

Naše društvo: Delavec, št. 11. S. S. P. Z. je bilo prav majhno, dokler ni bilo ene osebe v našo okolico! Kakor hitro je pa začela "a oseba" bruhati svoje jezo čez naše društvo tako hitro je ona začela rasti kot srečen uspeš-

morem nič kaj pohvaliti. Čisto so že gnjile! Ne bom jih opisaval dalje, ker so že itak vsakemu dovolj znane.

Najbolj me pač veseli, ker morem opazovati delavsko gibanje po vsem svetu. Vedno bolj in bolj se širi danes zavest med delavstvom! Danes se vendar že enkrat zaveda delavec svojega slabega položaja, v katerem tiči že leta in leta! Ja res, delavec, ki smo podjarmljeni pod pritiskom današnjih razmer, smo se začeli danes gibati v svesti si, da smo tudi ljudje! Mi smo tisti delavci, ki s svojimi sragami spravljamo na dan najdragocenejše zaklade sveta z dna — globočine zemlje!

Mi smo tisti delavec, ki vsvarjamo vse umetne krasote elega sveta. Pa — mi smo tudi tisti delavec, ki smo od svojih višjih, — naprejpostavljenih, gospodarjev vseh vrst najbolj zatirani, teptani in zaničevani! Mi smo oni, ki bi morali biti najbolj spoštovani, pa smo nasprotno v najhujšo globino današnjih krivičnih razmer zakopani — tja, kjer je jok in stok v težke verige razmer vkljenjenih! Pa, prepričan se je delavec, da ni najti več druge rešitve iz te mezdne sužnosti, kakor organizirati se v svojih klubih, ki so priklopljeni k splošni delavski socialistični stranki! Le z mednarodno združitvijo se moremo skupno boriti proti svojemu največjemu sovražniku! Le na ta način moremo priti do svojih pravic!

Druga izhoda ni danes za nas — delavec!

Stopimo vsi v vrste, podajmo si roke, pa z združeno močjo korakajmo naprej — do cilja!

Vsakemu je dana prilika pridružiti se k organizaciji. Tu imamo Jugoslov. socialistični klub, št. 22.

Navadne seje se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu, ob 9. uri dopoldne v navadnem prostoru, v Slovenski gostilni pri Medvedu! S soc. pozdravom!

Član kluba!

Dunlo, Pa.

V predvarek članom in delegatom združenih dr. sv. Barbare, Forest City, Pa.!

Na redni mesečni seji 3. avgusta, postaje št. 83. v Dunlo, Pa. se je vsestransko debatiralo glede zboljanja naše lepe organizacije, katero nalogo bo imela naša slavna konvencija v Pittsburg, Pa.

Ker je naše društvo zelo majhno, zato nam ni mogoče poslati delegata na prihodnjo konvencijo. Da bi pa ne mislil kateri, da spimo ter da se ne brigamo za dobrobit, proevit in preustrojitev naše organizacije, zato hočemo povedati svoje mnenje in sicer v treh točkah:

Prvič, zaradi združitve vseh organizacij, kajti le v združitvi bodedo pokazali, da smo Slovenci tudi narod, kateri se zaveda in želi po napredku. V združenju bodedo imeli vpliv tudi na političnem polju in tudi prilike dovolj se politično organizirati, kar je sedaj zelo, zelo ovirano. Vsako nedeljo je sedaj seja enega ali drugega društva. — Z združitvijo bo samo ena in ta bo tudi lahko vsestransko prerješena, ker se je bo vsak rad udeležil in žrtvoval 2 ali 3 ure v mesecu za lepši proevit velike organizacije!

Zraven bi pa tudi "Slovensko zavetišče" imelo lepšo in boljšo bodočnost, kajti — skoraj brez zavetišča — za onemogle siromaške, ne bi smela združena organizacija biti. Slovensko zavetišče je za združeno organizacijo tako potrebno, kakor zemlji solčna svetloba in gorkota.

Drugo, kar je nepotrebno, je ženska enakopravnost! Saj mora žena skupno z možem prenašati reve in nadloge, žalost in veselje, (veselje, ako bi ga kaj bilo). Mora biti in tudi zdrav razum zahteva, da je tudi v političnem oziru enaka z možkim.

Tretjič je glasilo! Za glasilo mora biti pravi delavski list "Proletarec"! "Glas Naroda" ni bil nikoli delavski list, to so že pokazale razne prilike in sicer pri S. N. P. J. in S. D. P. Z.

Iz Ralphton, Pa. sem bral v "Glasu Naroda" št. 181. — 4. avgusta, češ kaj bomo a "Proletarec", da je za nič ter mu namignava propad, z besedami: "Dokler bo," ter pravi, da je pripravljen odgovarjati! No, možičelj,

ime na dan, pa vzroke, ampak stvarno in ne obiraj se!

Radovedni smo, kaj nam boš napisal. Le nič se ne boj, saj te že sedaj, ali takorekoč naprej — pomilujemo.

Sobrarski pozdrav članom dr. sv. Barbare!

Za dr. št. 83.:

August Samec, tajnik.

Bidwel, Ohio.

Kaj prav posebnega nimam poročati, ker so skoraj taki ali enaki dopisi na dnevem redu v tem ali onem listu. Mislim pa vendar, da je ta moj dopis prvi iz te naše naselbine v Proletarec.

Kar se tiče društvenih razmer, smo tukaj na precej trdni podlagi. Naša naselbina ima 6 društev različnih Jednot in Zvez. Vse napreduje prav lepo.

Ustanovili smo tudi socialistični klub, kakor vam je že znano. Res je bil začetek hud, pa vendar nas je bilo že pri ustanovitvi okoli 30 izmed 80 Slovencev, ki imajo skoraj vsi svoja domovja.

Rojaki, pristopajte k slovenskemu socialističnemu klubu. Premislite, da ne živimo v 16. stoletju, ampak v 20. Mi gremo naprej in ne nazaj, kajti suženstvo in tiranstvo je že davno uničeno, dasi se na drug način še dandanes tu in tam pojavlja.

Kdo pa je temu kriv? Ali ne lahkomišljeni delavec, ki še vedno sedajo na limanice sladkobesednim farškim agentom, ki so hlapeci kapitalizma in na ta način izkoriščajo ubogo delavstvo! Zatorej rojaki, pristopajte v našo sredo. Če je večja moč, več se stori. Ne pustimo, da bi se nam moglo reči, da smo mi zadnji! V vrste torej in "naprej, dokler je še vetra kej!"

Naj omenim še, kar se delatice!

Delamo vsaki dan in sicer v premogokopu. Delo se tudi vedno dobi!

S svobodomiselnim pozdravom!

Iv. Žabkar.

Panama, Ill.

Tukaj, v našem premogovem rovu delamo še prav dobro, kakor je pač navada ob tem času, a zaslužka pa ni veliko.

Naši baronje že skrbe, da si ne moremo ničesar pribrani.

Tudi na društvenem polju smo slabi.

Vzroka je treba iskati v neslogi. To je pri nas že v navadi.

A — kjer ni sloge, ni napredka!

Tu imamo sicer jugoslovanski socialistični klub št. 46, ali ta se tako klavrno drži, kakor da bi sploh ne bil med živimi.

Pa tudi ni čuda, ko nam nekateri tako nasprotujejo, da bi nas utopili v zlici vode.

Neka kreatura se je celo izrekla, da plača \$5, ako propademo. Kar se mene tiče, mislim, da ni denarja, ki bi moglo moje prepričanje zatreti!

Sodrug, ne ozirajte se na tiste mlačeje! Naj-čvekajo kar hočejo! Mi se poprimimo gesla: "Naprej po začrtani poti — do cilja!"

Še enkrat vas opominjam vse živice Jugoslovane v Panama, Ill. in okolici — pristopajte h klubu in zahajajte k sejam, ki se vršijo vsako drugo nedeljo v mesecu.

Na svidenje torej!

J. Ferjančič.

Glencoe, Ohio.

Malokdaj se kaj čita iz tukajšnje naselbine v Proletarec. Nas, Slovencev, je namreč tu prav malo.

Kar se dela tiče, se ne morem dosti pohvaliti. Tu sta dve jami. Eno so pred dvema mesecema zaprli, zato je veliko rudarjev brez dela. V drugi jami dela pa zopet toliko ljudi, da jih mora vedno po 5 ali po 10 čakati na prostor.

Zato ne svetujem nikomur, hoditi sem za delom!

S soc. pozdravom vsem sodrugom in čitateljem lista Proletarca!

P. Dolene.

Cleveland, Ohio.

Kakor vam je znano, je bil tu štrajk pri Mechanical Rubber Co. Dne 4. marca je začelo delavstvo stavkati za izboljšanje svojega položaja.

Kakor drugje, tako tudi tukaj ni manjkalo skebov.

V tovarni je ostalo kakih 150 mož in veliko deklet. Posledice

tega so pa prišle sedaj na dan, tako, da smrdijo daleč naokoli!

32 delavk, večina Ogrke in Nemke so zdaj v blagoslovljenem stanu. To so skovali menda sami bosu in kompanisti! Zdaj je v Ameriki 32 lahkoživk ali pa nesrečnic več kakor jih je bilo. Ali, kaj je kompanistom mar za to?! Oni si pač lahko za drag denar kupijo druga mlada teleca.

Kakor razvidno, se torej v Clevelandu tudi po tovarnah vrši prostitucija.

Štrajk je tu propadel, ker je bilo preveč skebov!

Za časa stavke je delalo v tovarni približno 100 deklet v starosti od 12 do 25 let. Morda se izmed teh še kako nesrečno deklet oglasi (in zahteva tudi zadoščanja. Op. ur.)!

Anton S. Pozarelli.

Marianna, Pa.

Ker se redkokdaj čita kaj iz naše naselbine, Vas prosim, da mi odločite malo prostora v listu "Proletarec".

Poglejmo nekoliko nazaj, ko še ni bilo tu nobenega belega delavca. Kmalu, ko je Kolumb našel to obljubljeno deželo, so se začeli boji z Indijanci.

Premagali so pač beli ljudje. No in sedaj Vas prašam, kdo so bili oni borilci, ki so se borili za to deželo — Ameriko? Niso li bili to sami delavci? Oni so prelivali kri, kakor jo prelivamo mi še dandanes za ta požrešni kapitalizem. In, kdo je zopet ustvaril takšne palače, v katerih kraljujejo prešerni kapitalisti! Ni li vsa ta krasota vse to bogastvo delo trpina — delavca. Delavec je oni, ki je pripomogel, da so se cele dežele tako lepo razvile.

Mi sužnji delavci moramo delati od jutranje zarje pa do poznega mraka, ker trebuhi naših izkoriščevalcev niso nikdar siti delavčevega trpljenja.

Torej delavci, zavedajmo se in organizirajmo se v različnih junijah in v političnih klubih, da se v kratkem rešimo kapitalističnega žrela!

Zopet imamo lep vzgled v Copper Country, kjer so se delavci zavedli, da se jim je treba rešiti iz kapitalističnega jarma.

Glejte, koliko tisočev jih je stopilo v vojno proti kapitalističnim baronom.

Pripoznanje unije, krajši delavni čas in boljše dnevno plačo zahtevajo. Želim jim, da bi jim v najkrajšem času zasijala popolna zmaga.

Apelirame tudi na delavce, ki nismo v štrajku proti požrešnim kapitalistom, da stopimo v pomoč tem štrajkujočim delavcem, da jim bo toliko prej mogoče streti kapitalistične verige!

Delavci, zavedajmo se torej že enkrat!

Omeniti hočem tudi, da na društvenem polju lepo napredujemo. Tu, v naši naselbini imamo tri podporna društva, ki spadajo k različnim organizacijam.

Žal, da se rojaki ravno za socialistični klub malo brigajo. Nekaj sodrugov je odstopilo, pa ne vem, kaj je vzrok. Mogoče se bodo še zavedli in pristopili zopet nazaj v našo sredo.

Socialistični — pozdrav — želiam vsem rojakom in rojakinjam po širni Ameriki, tebi, vrli list, pa želim, da bi v najkrajšem času izhajal dnevno in v vsako slovensko hišo ter bil na razpolago vsakemu rojaku!

Frank Primožič.

Biwabik, Minn.

Po našem železnem okrožju v Minnesoti se dela s polno paro. Zaslužek pa nikakor ne odgovarja pri tej druginji, ki tako narašča, da je res treba pomisliti, kako se bomo preživljali.

Ni moj namen danes razpravljati o delu in zaslužku. Omenim le, da se komaj toliko zasluži, da se more borno preživljati.

Družbe nam z mržnjo vržejo par drobtinic s svoje preobložene mize in s tem moramo biti zadovoljni.

Kdaj bode konec tega krivičnega sistema, oziroma takega postopanja napram delavcem? Tu je lahak odgovor in sicer: Kadar se bodo delavci združili v eno stranko in to je: socialistična! Zaponite si delavci: Socialistična stranka je edino orožje, s katerim si zamoremo raztrgati verige, v katere nas vežejo naši izkoriščevalci! Kapitalisti nas le izkoriščajo. Pri delu nas naganjajo

kapitalistični hlapeci, kakor hudič grešno dušo! No, ob čsu volitve se nam pa dobrikajo, ponujajo volilne listke ter obečajo nebo in zemljo. Ako jih postavimo na uradni stolec, pa takoj pozabijo na vse obljube! Namesto, da bi ravnali z nami, kakor s svojimi reditelji, pa pošiljajo nad nas vojake, da nas streljajo, kakor lovec zverimo.

V dolaz si lahko vzamemo W. Virginijo, kako se je tam postopalo z delavci, pa tudi zdaj v Michiganem štrajku. Rojaki, Slovenci, začnimo trezno misliti, ustanovljajmo si socialistične klube. Pristopajmo v vrste zavodnih delavcev, obiskujmo redno seje socialističnih klubov, kjer se bomo veliko koristnega naučili. Opozarjam rojake v Biwabiku in okolici, da smo v nedeljo, dne 3. avgusta, ustanovili socialističen klub.

Seje se bodo vršile zdaj v začetku po dvakrat na mesec in sicer vsako prvo in vsako tretjo nedeljo v mesecu — v Vidasovi dvorani nad salonom. Torej rojaki v Biwabiku in okolici imate lepo priliko, ako želite stopiti v vrste zavodnih delavcev in uverjeni bodite, da hoste po preteku par mesecev stali z nami v boju napram našim izkoriščevalcem!

Tudi Ve, slovenske žene in matere se pridružite v vrste sotrpinov in boriteljev! Ne mislite, da hočemo mi kot socialisti zatreti vero ali razdejeti cerkve, zatajiti Boga, kakor Vas učijo slovenski farji! Nam je vera in cerkev pristranska stvar!

Mi le zahtevamo pravic, ki nam imajo biti dane od Boga in narave. a so nam jih ukradli naši izkoriščevalci.

Sprevideli boste, da se borimo le za boljšo bodočnost tudi vi, da imate tudi vi pravico zahtevati nazaj to, kar so nam že zdavnaj pokradli naši izkoriščevalci ali kapitalisti. Ko se bodede enkrat naučili zlatih socialističnih naukov, potem bodede tudi svojim otrokom lahko povedali, kaj je vzrok, da morajo že v zgodnji mladosti tvegati svoje zdravje in življenje po zaduhlih tovarnah. Le na ta način si moremo pomagati iz današnjega suženjskega sistema.

Predvsem je pa potrebno, da čitamo napredne liste in knjige! Vzemimo v roke socialistični list "Proletarec"! Čitajmo pazno članke, ki razpravljajo o socij. lizmu. Brez dvoma postanemo ptem dobri boritelji v vrstah vednih delavcev!

K slepu pozdravljam vse zavodne delavce ter kličem: "Naprej za boljšo bodočnost!"

Fr. Mahnich, tajnik soc. kluba.

Bishop, Pa.

Ker ni sicer čitati iz naše male slovenske naselbine nobenega dopisa, pišem jaz, da ne boste mislili, da smo tukaj v Bishopu vsi pomrli. Naj torej malo opišem tukajšnje razmere!

Dobrega nimam kaj poročati, ker tukaj ni naselbina napredovanja, ampak nazadovanja.

Kdo pa je temu kriv? Prvič se tukaj rojak z rojakom ne razume, drugič je pa vsak tako zelo "izobražen"! Ako poveš komu kaj o socializmu, pa ti takoj pravijo, da si "frdaman", da pojdeš v peklo! Pravijo tudi, da kdor čiča "Proleaarca", ne bo izveličan!

Bode li izveličan redovnik, ki mi je na moje lastno uho rekel, naj mu dam \$10, pa naj grem kamor hočem!

Mogoče je mislil, da sem "be-by"!

Jaz svetujem tukajšnjim rojakom in rojakinjam, naj se naroče na "Proletarec", ki je prav potreben posebno vsem v tukajšnji naselbini!

Svetujem jim, da se sporazumemo in ustanovimo socialistično društvo. To bi nam mnogo koristilo, da se iznebimo kapitalistične palice ali "špornov".

Rojaki, na noge torej! Ustanovimo soc. društvo; pokažimo ljudem, da tudi tukaj napredujemo in da nismo zadnji ter, — da se zavedamo svojih sedanjih žalostnih razmer. — Glejmo tudi, da se danes naročimo vsi na delavski list — "Proletarec"!

H koncu svojega dopisa pozdravljam vse svobodomiselnere rojake in rojakinje, črnašolem pa — figo!

Mike Kočvar.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa. Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91a, West Newton, Pa. Tajnik: ALOJZIJ BAVDEK, box 187, Conemaugh, Pa. Pomožni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa. Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Pomožni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 3536 E. 80 St., Cleveland, Ohio.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNICI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa. FRAN TOMAZIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73. NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POROBNICI:

IVAN GORSEK, 1. porotnik, West Mineral, Kansas, box 211. JAKOB KOČJAN, 2. porotnik, 409 Ohio Street, Johnstown, Pa. ALJOSIJ KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4. box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Uradno glasilo: PROLETARCO.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni, pošiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštnehi; Expressih; ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakne pomanjkljivosti, naj te nemudoma naznajo urad glavnega tajnika, da se v priložnosti popravi.

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA S. D. P. Z.

Na teden sem razposlal glasovnice na vsa društva v izvolitev pomožnega odbora. Po sklepu konvencije se ima izvoliti šest pomožnih odbornikov, iz šest najbližjih društev. Vsako teh društev imenuje dva kandidata, iz med vsakih istih dveh mora biti eden izvoljen. Cenjene uradnike prosim, da pazijo pri volitvi, da se voli pravilno, kajti ne prav voljeno, se glas istega društva ne bo štela. Na glasovnici so kandidati za vsako društvo dva kandidata za katera glasujete na sledeči način.

Naše društvo glasuje za kandidata od št. 1. za kandidata od št. 2. in t. d. Toraj da ne bode nepravilnosti, mora biti iz vsakega društva eden izvoljen. Na glasovnici naj se naredi križ v štirikotno istemu kandidatu za katerega društvo voli.

Z bratskim pozdravom

Alojz Bavdek, gl. tajnik S. D. P. Z.

IMENA IN NASLOVI URADNIKOV DRUŠTEV S. D. P. Z. ZA LETO 1913.

Boritelj, št. 1, Conemaugh, Pa. — Predsednik: Martin Jager, box 102; tajnik: Iv. Potokar, b. 16; blagajnik: Martin Šergan, b. 102; vsi v Conemaugh, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani društva Sv. Alojzija. Pomožnik, št. 2, Johnstown, Pa. Predsednik: Fran Gabrovšek, box 56; tajnik: Jos. Budna, box 57; blagajnik: Jos. Thompson, box 65; vsi R. F. D. 3, Johnstown, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani društva Triglav. "Zaveznik", št. 3, Franklin-Conemaugh, Pa. Predsednik: Jak. Gabrenja, b. 422; tajnik: Jernej Lovko, b. 514; blagajnik: Fran Kos, b. 539; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo v Slov. Izobraževalnem Domu. "Zavodni Slovenec", št. 4, Lloydell, Pa. — Predsednik: Matija Hribar, b. 3; tajnik: Ant. G. G. b. 25; blagajnik: Matija Sernel, b. 77; vsi v Lloydell, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo. "Avstrija", št. 5, Ralpton, Pa. Predsednik: Ant. Omerza, b. 168; tajnik: Martin Korosec, b. 205; blagajnik: Alojzjij Kristan, box 62; vsi v Ralpton, Pa. "Zvesti Bratje", št. 6, Garrett, Pa. — Predsednik: Ant. Čuk, b. 217; tajnik: Iv. Kralj, b. 227; blagajnik: John Hočevar, b. 84; vsi v Garrett, Pa. Seja vsako prvo nedeljo. "Jedinstvo", št. 7, Claridge, Pa. Predsednik: Jos. Jaklič, b. 281; tajnik: Matija Regina, b. 216; blagajnik: Fr. Jazbec, b. 455; vsi v Claridge, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. "Planinski Raj", št. 8, Primo, Colo. — Predsednik: Mihael Krivec, b. 324; tajnik: Ferdinand Kaiser, b. 389; blagajnik: Jos. Udovič, b. 580; vsi v Primo, Colo. Seja vsako drugo nedeljo. "Zavodni Štajer", št. 9, Johnstown, Pa. — Predsednik: Jos. June, R. F. D. 4. b. 142; tajnik: Andrej Dobnikar, R. F. D. 4. b. 145; blagajnik: Valentin Negro, R. F. D. 4. b. 144; vsi v Johnstown, Pa. — Seja vsako zadnjo nedeljo v Celloso, Pa. "Jasna Poljana", št. 10, Brownsville, Pa. — Predsednik: John Gazboda, b. (f), Ederborn, Pa.; tajnik: Iv. Blažinec, b. 88, Newcomer, Pa.; blagajnik: Iv. Stritar, b. 6, Brownfield, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. "Zarja Svobode", št. 11, Dunlo, Pa. — Predsednik: Fran Bavdek, b. 242; tajnik: Fran Kaučič, b. 73; blagajnik: Ivan Zakrajšek, b. 243; vsi v Dunlo, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. "Danica", št. 12, Heilwood, Pa.

gajnik: Josip Žibert, b. 54; Breezy Hill Sta.; vsi v Mulberry, Kans. — Seja vsako prvo nedeljo. "Sloga", št. 31, Delagua, Colo. — Predsednik: Frank Urbančič, b. 7; tajnik: Josip Slavec, b. 67; blagajnik: Josip Žele, b. 126; vsi v Delagua, Colo. — Seja vsako drugo nedeljo. "Zeleni Vrt", št. 32, Pallasades, Colo. — Predsednik: Ivan Zupančič, b. 766; tajnik: Jakob Trojar, b. 744; blagajnik: August Miller, b. (f); vsi v Pallasades, Colo. — Seja vsako drugo nedeljo. "Slovenska Zastava", št. 33, Jenny Lind, Ark. — Predsednik: Albin Bobnič, b. 132; tajnik: Frank Studin, b. 226; blagajnik: John Pratuik, b. 145; vsi v Jenny Lind, Ark. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2 popoldne. "Edinost", št. 34, Yukon, Pa. — Predsednik: Frank Kostelic, b. 70; tajnik: Mihael Mačkovec, b. 149; blagajnik: Ivan Vidmar, b. (f); vsi v Yukon, Pa. — Seja vsak prvo nedeljo v Yukon dvorani. "Planinski Raj", št. 35, Lorain, Ohio. — Predsednik: Frank Justin, 1708 E. 28. St.; tajnik: Jakob Hlepčar, 1649 E. 31. St.; blagajnik: Ivan Svet, 1685 E. 31. St.; vsi v Lorain, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih g. Viranta. "Zdrusitelj", št. 36, South Fork, Pa. — Predsednik: Jakob Rupert, b. 238; tajnik: Ivan Sestrič, b. 131; blagajnik: Tomaž Čulig, b. 86; vsi v South Fork, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo. "Ljubljana", št. 37, Barberton, O. — Predsednik: Ivan Jankovič, 510 1st St.; tajnik: Josip Jankovič, 515 Van St.; blagajnik: Ivan Debeve, 809 Wooster Ave.; vsi v Barberton, O. Seja vsako drugo nedeljo v dvorani sobrata Debeve. "Dobri Bratje", št. 38, Bridgeport, Ohio. — Predsednik: Martin Potnik, b. 134; tajnik: Frank Androja, b. 72; blagajnik: Josip Rutar, b. 482; vsi v Bridgeport, O. — Seja vsako prvo nedeljo ob 8. popoldne v dvorani društva sv. Barbare v Baydsville, Ohio. "Sokol", št. 39, Neffa, Ohio. — Predsednik in tajnik: Fran Kotar, b. 415; blagajnik: Leo Plahuta, b. 26; vsi v Neffa, O. — Seja vsako tretjo nedeljo v prostorih sobrata Josip Drnča. "Orel", št. 40, West Newton, Pa. — Predsednik: Josip Ogrič, b. (f); tajnik: Frank Marela, R. 3, b. 15; blagajnik: Josip Zorko, R. F. D. 3, b. 91-a; vsi v West Newton, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo popoldne. "Jutrzanja Zvezda", št. 41, Cleveland, Ohio. — Predsednik: Josip Marinič, 3536 E. 80. St.; tajnik: Fran Kokotec, 8103 Marble avenue; blagajnik: Anton Ulepič, 8102 Marble ave. S. E.; vsi v Cleveland, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani rokaja Tomazina. "Mladi Slovenec", št. 42, Oglesby, Ill. — Predsednik: Ivan Goršek, b. 67; tajnik: Josip Stok, b. 19; blagajnik: Alojzjij Novak, b. 121; vsi v Oglesby, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo. "Sava", št. 43, Portage, Pa. — Predsednik: Martin Raspotnik, tajnik: Jurij Raspotnik; blagajnik: Mihael Božič; vsi v Portage, Pa.; R. F. D. 1. — Seja vsako drugo nedeljo. "Triglav", št. 44, Tercio, Colo. — Predsednik: Ivan Škrl, b. 137; tajnik: Fran Rebel, b. 139; blagajnik: Ivan Fatur, b. 195; vsi Tercio, Colo. — Seja vsako drugo nedeljo. "Mirni Dom", št. 45, Johnstown Pa. — Predsednik: Mat. Pečjak, 287 Cooperdale Ave.; tajnik: Gregor Hroščak, 407 Eighth Ave. o v Johnstown, Pa.; blagajnik: Josip Debeve, b. 720, Conemaugh, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani Sv. Cirila in Metod. "Južni Premogar", št. 46, Alix, Ark. — Predsednik: Matevž Starman, b. 127; tajnik: Ivan Jantar, b. 108; blagajnik: Fran Krefel, b. 14; vsi v Alix, Ark. Seja vsako drugo nedeljo. "Slovenski Bratje", št. 47, Avella, Pa. Predsednik: Josip Kancius, b. 184; tajnik: Martin Obed, b. 167; blagajnik: Ivan Dolinar, b. 72; vsi v Avella, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo. "Slovenski Mladenci", št. 48, Aurora, Ill. — Predsednik: Jernej Vrbič, Aurora Ave.; tajnik: Ivan K. Marsich, R. 5, b. 112; blagajnik: Josip Jakoh, 720 Sheridan St.; vsi v Aurora, Ill. — Seja vsakega 10tega v mesecu. "Clevelandke Slovenke", št. 49, Cleveland, Ohio. — Predsednica: Marija Polončič, 8100 Union Ave. S. E.; tajnica: Frančiška Penka, 8102 Marble ave.; blagajnica: Frančiška Jug, 3533 E. 82. St.; vse v Cleveland, Ohi. — Seja vsako prvo nedeljo. "Proletarce", št. 50, Franklin, Kans. — Predsednik: Alojzjij Korosec, b. 90; tajnik: Fran Vogel, b. 38; blagajnik: Alojzjij Oblak, b. 90; vsi v Franklin, Kans. — Seja vsako tretjo nedeljo. "Delavec", št. 51, Cleveland, O. — Predsednik: Fran Mikše, 1423 E. 21. St.; tajnik: Primož Kogoj, 6006 St. Clair Ave.; blagajnik: Zalelet Ivan, 1110 E. 64 St., N. E.; vsi v Cleveland, O. — Seja vsako zadnjo nedeljo v mesecu za prihodni mesec. "Ljubljanski Grad", št. 52, De Kalb, Ill. — Predsednik: Anton Osredkar, b. 302; tajnik: Ignac Kos, 1126 State St.; blagajnik: Fran Kržiš, 1317 Market St.; vsi v De Kalb, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo. "Planinska Vijeolica", št. 53, Pickens, W. Va. — Predsednik: Fr. Predanich, b. 46; tajnik: Andrej Franetič, b. 46; blagajnik: Fran Čeligoj, b. 46; vsi v Pickens, W. Va. — Seja (f). "Karol Učekar", št. 54, Rockwood, Pa. — Predsednik: Jernej Hočevar, b. 184; tajnik: Anton Hočevar, b. 184; blagajnik: Mihael Hočevar, b. 255; vsi v Rockwood, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu. "Vrh Planin", št. 55, Crab Tree, Pa. — Predsednik: Ivan Tome, b. 94; tajnik: Josip Valentič, b. 386; blagajnik: Andrej Jereb, b. (f); vsi v Crab Tree, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani sobrata Ivan Tome. "Skala", št. 56, Allegheny, Pa. — Predsednik: John Simončič, Fabjan St.; tajnik: Frank Budič, 833 Pike St., oba v N. S. Pittsburg, Pa.; blagajnik:

Martin Kraj, 13 Ganstar St., Etna, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v K. S. D. v Pittsburgh, Pa. "Čaven", št. 57, Carrollton, O. — Predsednik: Anton Vidmar, tajnik: Ciril Štibil, box 404; blagajnik: Josip Prime; vsi box 404, Carrollton, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Martina Čermelj. "Radar", št. 58, Canmore, Alta, Canada. — Predsednik: Josip Štribar, b. 201; tajnik: Anton Polutnič, b. 175; blagajnik: Fran Kraj, b. 172; vsi v Canmore, Alta, Canada. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Anton Polutnič ob 4. popoldne. "Slovenski Fantje", št. 59, Maynard, Ohio. — Predsednik: Anton Sko-brne, b. 156; tajnik: Leopold Bregar, b. 46; blagajnik: Matija Bregar, b. 46; vsi v Maynard, O. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani g. Jos. Hrabaka. "Moonrunski Trpin", št. 60, Moon Run, Pa. — Predsednik: Jurij Livič, b. 13; tajnik: Fran Močnik, b. 133, oba v Moon Run, Pa.; blagajnik: Josip Arh, R. F. D. 2, Carnegie, Pa. "Napredni Slovenci", št. 61, Garv, Ind. — Predsednik: Martin Skola, 925 Madison St.; tajnik: Fran Tomazič, b. 73; Tolleston St.; blagajnik: Josip Prosenik, 11th ave. Hardware Co.; vsi v Gary, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Ivančič. "Zensko društvo 'Sokol'", št. 62, Cleveland, Ohio. — Predsednica: Zofka Birk, 6029 Glass Ave.; tajnica: Frančiška Trbežnik, 1161 Norwood Rd.; blagajnica: Marija Poznik, 5323 Spencer ave.; vse v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi terek v mesecu. "Adamič in Lunder", št. 63, Robbins, Pa. — Predsednik: Josip Grub, b. 24, Robbins, Pa.; tajnik: Jernej Ruppik, b. 15, Coulters, Pa.; blagajnik: Josip Serasnik, b. 15, Robbins Station, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. "Bratoljub", št. 64, Milwaukee, Wis. — Predsednik: Ivan Kaker, 220 1/2 Grove St.; tajnik: Ivan Lenko, 163 Reed St.; blagajnik: Florjan Rakun, 360 Florida St.; vsi v Milwaukee, Wis. Seja (f). "Bratje trdno stojmo", št. 65, New Alexandria, Pa. — Predsednik: Martin Šteinkovec, b. (f); tajnik: Josip Žaraj, b. 103; blagajnik: Fran Resnik, b. (f); vsi v New Alexandria, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo. "Vsi Slovani", št. 66, Wasson, Ill. — Predsednik: Josip Hvalica, b. 554, Muddy, Ill.; tajnik: Alojzjij Grebenjak, b. (f); blagajnik: Valentin Marie, b. (f); vsi v Wasson, Ill. — Seja vsako zadnjo nedeljo. "Narodna Sloga", št. 67, Seminole, Pa. — Predsednik: Ivan Jelovčič, R. F. D. 6, b. 160; tajnik: Fran Campa, R. F. D. 6, b. 142; blagajnik: Nikolaj Zveničar, b. (f); vsi v New Bethlehem, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Čampe. "Zdrušeni Balkan", št. 68, Clinton, Ind. — Predsednik: Anton Jankel, box 843; tajnik: Teodor Choleva, box 141; blagajnik: Anton Rošelj, box 1; vsi v Clinton, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo ob 10 popoldne v prostorih sobrata Iv. Močnika. "Balkan", št. 69, Pittsburgh, Pa. — Predsednik: Fran Gerlovič; tajnik: Fran Lah, 5330 Wickfield St.; blagajnik: Alojzjij Hlad, 5436 Harrison ave.; vsi v Pittsburgh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. "Zvesti bratje", št. 70, New Derry, Pa. — Predsednik: Jak. Skofič, b. 5; tajnik: Stefan Kopriva, b. 11; blagajnik: Ivan Prah, b. 41; vsi v New Derry, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Stefan Kopriva ob 9 uri popoldne. "Delavec naprej", št. 71, Bessemer, Pa. — Predsednik: Ivan Sopenik, b. 13; tajnik: Anton Katič, b. 86; blagajnik: Martin Mazi, b. 171; vsi v Bessemer, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Martin Mazi-ja. "Kosciusko", št. 72, Bankhead, Alta, Canada. — Predsednik: Anton Planka, b. (f); tajnik: Rudolf Dutka, b. 438; blagajnik: Valentin Dobia, b. (f); vsi v Bankhead, Alta, Canada. — Seja vsako (f). "Pod Triglavom", št. 73, Smithfield, Pa. — Predsednik: Josip Strle, b. 63, R. F. D. 7; tajnik: Ivan Erzen, R. F. D. 7, b. 149; blagajnik: Anton Bergine, R. F. D. 7, b. 166; vsi v Smithfield, Pa. — Seja vsako (f). "Kranjski prijatelj", št. 74, Falls Creek, Pa. — Predsednik: Alojzjij Slak, b. 61; tajnik: Jernej Gorjup, b. 142; blagajnik: Josip Uršič, b. 261; vsi v Falls Creek, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Josip Uršiča. OPOMBA: Tajnike istih društev, kateri zapazuje kako pomoto istotako tudi katerih društveno poročilo je pomanjkljivo, prosim, da mi nemudoma poročajo, da se neustreznosti in imenuku, kateri izide drugič, popravi.

strani, dela sramoto celi javnosti. Mislite li, da je bil Bletten vsled županovih besed uničen? Kaj še! Izkoristil je županovo prepoved v svoj satanski namen in bil zopet za eno zmago bogatejši! Znal je ceniti soboto kot najvažnejši dan v tednu — za "salongrufterje", posebno še, ko je bilo ljudstva, da se je vse kar trlo! In kaj si mislite cenj. urednik, — kaj je sledilo vsled županove prepovedi? V teku par ur je izšla omenjena lista "Exstra" izdaja z velikimi križičnimi črkami: Dol z županom; — križajte ga, demuncijanta, ki se brati z anarhisti in socialisti! Odvzemite mu mestno kontrolo! Njega in šhef policaja I. Banicka vrzite v zapor, — človeka, ki se upa meni diktirati, kaj naj bi jaz smel pisati in kaj ne. Zlobni načrt se mu je to pot zopet prav dobro obnesel. Brž je bilo zbranih kakih dva tisoč gostilničarjev pred uredništvom omenjenega lista. Načeloval jim je seveda zloglasni Alden Bletten Tropa denarjaželnih salonarjev se je podala pred mestno hišo in zahtevala, da se imajo gostilne ta koj odpreti, kar se je tudi zgodilo od že poprej plačanega hlapeca v osebi sodnika Humphriesa od Supreme Courta. Ta plačana duša je res po logiki A. Blettena odzvela županu in šhef policaju I. Banicku vso kontrolo nad mestom. Ko je bilo to gotovo, se je zopet pričel lov (to je bilo drugi dan po usodepolnem dnevu) na socialiste. Torej Bletten in njegov pajdaš sodnik Humphries, sta imela vso mestno oblast v svojih rokah. Gostilne sta imela na mah odprte, zavedajoč se, da je čez mero opojnih pijač najboljše sredstvo za porušenje socialistične lastnine. In teh se jim ne sme kratiti. Pijača že sama na sebi napravi človeka divjega, k temu pride na še par ščuvanih besed v krepilo. In — takoj imate priliko ogledati si pravo zver v človeški podobi, ki se poniža na nivo — daleč za zverjo. Teh hudičevih spletke sta se zavedala naša brata Bletten in sodnik Humphries ter privijala vijak na nerazsodno maso. Ali nakaša se jima to pot ni posrečila. Socialisti so izvedeli za nadaljni napad na zasebno lastnino ter so brzoglavno potem objavili vojnega tajnika, naj vendar, ako neče biti odgovoren za nadaljne posledice, pošlje pomoč, kajti pijana soldateska je postala divja in krvoločna kakor Srbi in Bolgari na Balkanu, domači policaji pa sedijo na oknih in bal konih hiš ter mirno gledajo, ko divja tolpa pleni in požiga socialistično lastnino. Prošnji je res sledilo kakih 500 orjaških policajev, ki so došli iz bližnjega Navy-Jarda v Seattle in napravili red v mestu. Sedanjí naš župan Fletcher Cotteril, (ne da bi ga hvalili), je dasiravno demokrat, vendar poštena oseba. Ko je bil izvoljen v mestni zastop, je strogo zapovedal svojim hlapiem — policajem, da naj ravnaajo z ljudstvom, kakor s socialisti — pošteno, da se ne sme nobenega brez tehtnega vzroka aretirati. In res, še nikoli ni bilo slišati, da bi bilo tako malo oseb aretiranih, kakor pod županom Cotterilom. Mogoče pa je ta mož znal ceniti socialiste radi tega, ker mu ob času občinskih volitev niso nobenih zaprek delali. Seveda, da ga niso priporočali, a odsvetovali, kakor starega grešnika Gilla pa tudi ne. In zato je v očeh Blettena nezaželjen. Zgolj radi tega ga hoče omenjeni list odstaviti. Pravi, da dela celi javnosti sramoto, ker ni simpatiziral s pijanimi barabami, temveč le obsojal njih nesramno početje. Cela stvar pa tako izgleda, kakor da bi bil dvestopetdesettisočnik tat Bletten neomejeni gospodar v Seattle. Še nekaj — pa naj mi enjeni čitatelji Proletarca oprostijo, če bo preveč osebno. V naši tovarni Beardsle & Graham Co., kjer delam, je prišlo drugi dan po tolovajskemu napadu na socialiste med odmorom časom do prave rabuke. Med pogovorom sem se izrazil po pravičci, da so ameriški vojaki, kakor sploh vsi vojaki — človeški mešarji. Do zdaj, kakor sklepam, še nikdo v naši tovarni enake besede ni slišal!

Omenjena opazka je prišla na uho delodajaleu Beardsle. Dasiravno prav majhen na podjetju, vendar hoče biti velik na duhu!! Vpraša me v soboto, kako sodim o vojaki in o Blettenu!! Na kratko mu odgovorim, da Bletten lahko uniči socialistično lastnino, nikoli pa ne socialistične misli. Zbadal me je potem vsaki dan zaporedoma. Dne 22. julija popoldne pa pripelje 10letnega dečka, ki snaži delavnico, k meni — v navzočnosti drugih delavcev in pravi: "Wershniig, pogledj, ta fantičin je tudi socialist in ne ve kakor tudi ne zna, zakaj je socialist!! Odgovoril sem mu mirno, da sedaj še ni čas, ni pa dolgo do časa, ko bo imel priložnost spoznati socializem. In še tisti popoldan sem dobil pozivnico od 5. Ward locala, naj se za gotovo udeležim na isti večer socialistične "mitenge" v Labor Temple, kamor se je naš local začasno preselil. V naglici sem pozabil socialistično pozivnico na "hobelniku" v delavnici, nakar jo delodajalska pošast dobi v roke. Prihodnji dan, še predno sem pričel delati, me pokliče v pisarno. Slutil sem takoj, kaj se bo zgodilo. Ko vstopim, me vpraša trikrat zaporedoma s ničnim glasom: zakaj da sem socialist? Ker nisem baš preveč hladnokrvnen, sem ga takoj v prav krepkem tonu vprašal: Ti nazadnjak in pristaš Blettena, povej mi, zakaj si ti republikanec. Bomo vsaj na jasnem! Dalje ni mogel govoriti. Zamahnil je z roko in mi dal čekovno nakaznico. Pri odhodu sem mu dejal: "Ne bo še crknil socialistični ne, čeravno Ti nimaš dela zanj. Drugi slučaj: V ravno isti delavnici dela tudi rojak Ant. Jerovšek. On naravno ni bil socialističen član, ali bil je unijski član. Ker je kupil par akercokov zemlje v bližini Seattle, se je grozno bal, da bi izgubil svoj job. Seveda, če ne delaš, nimaš mesečnih obrovov. S čim potem plačevati? Naš rojak pa je brihtna glavica. Kaj je njemu mar usoda drugega. On se je izrazil vpričo mene proti delodajalecu, da so vsi socialisti in I. W. W. člani hoboti, ki ne marajo delati. Rojaki v Seattle, zapomnite si rojaka Anton Jerovška! Nadalje sta napravila pismeno pogodbo z delodajalcem, da dokler bo firma obratovala, bo imel omenjeni rojak delo — s pogojem, da odstopi od unije. Naš rojak mu je res objubil večno skebstvo in pasjo ponižnost, — sramota . . . ! Omenil sem to le zgolj tega, da bodo cenj. rojaki znali, da se tudi med Slovenci nahajajo najnesramnejše izdajice delavstva. Mene je enaka usoda v našem "butifull" Seattle, kakor ga naši ravbarski patrijote imenujejo, že pred tremi leti zadela. Včeraj zvečer (28. julija) se je vršila v Labor Temple velika socialistična protestna seja. Obisk te seje je bil naravnost imponzanten. Vsi kottički so bili do zadnjega napolnjeni. Prvi govor, ki je trajal eno uro, je držala govornica Mrs. Sadler. Ker je bilo veliko ženskega sveta, je posvetila skoro celi govor le ženskemu spolu. Vsled zadnjih dogodkov je bila tako razburjena, da je nehotе vzkliknila: "Koliko vas je tukaj, ki ste voljni iti v zapor! Dvignite roke! Nato je prevzel besedo sodrug Wells, da mesarskih roparjev ne bomo socialisti posnemali, da si pridobimo zadoščenje lahko mirnim in postavnim potom. Ko je stopil na govorniški oder sodrug M. Price, je bilo občinstvo vse divje navdušenja. Z ironičnim nasmehom in lahno rdečico na obrazu je v pol ure razkrinkal vse tolovajstvo, ki se skriva za oberlovom Blettenom in Seattle. H koncu je še pripomnil, da ni boljše reklame za nadaljni razvoj socializma v Seattle, kakor je bil napad na socialistično lastnino na večer 18. julija. In res, — še isti večer je pristopilo kakih 150 novih članov v socialistično organizacijo. Ker je bil prostor, dasiravno največja dvorana v Labor Temple premajhen, se vrši prihodnjo nedeljo enaka in še večja protestna seja v Dreamland Bink, kjer bo, kot govornik nastopil bivši socialistični kongresnik — Victor Berger.

Anton Wershniig.

Dopis.

Seattle, Wash. 28. julija.

Lopovski list "The Time" je v dveh svojih izdajah pisal, naj se vsakega socialista in I. W. W. člana, ki se ga dobi na cesti, potegne na prvi svetilni drog-in obeši. To brezvestno početje izdajalskega lista se je začelo studiti tudi županu Fl. Cotterilu. Mož je razumel, da je jako težavno obdržati mirno kri med pijanimi barabami, vrhu tega pride pa še ščuvanje omenjenega lista. Župan je torej nemudoma ukazal zapreti vse gostilne v mestu; ob enem je pa opozoril omenjeni list, da ni častno ščevati pijanih barab k še nadaljnemu ropanju, kajti že škoda na večer 18. julija, provzročena od njegove

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA
LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in urednik
jugoslovanska delavska tiskovna družba
v Chicago, Ill.Narobnina: Za Ameriko \$2.00 za celo
leto, 1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50
za celo leto, \$1.25 za pol leta.
Opomba: Pri spremembi številke
vsakega novega naročnika tudi \$2.00 nosilo.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workers' Publishing Company
Chicago, Illinois.Glasilo Slovenske organizacije
Jugosl. socialistične Zveze v
Ameriki.Subscription rates: United States and
Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half
year. Foreign countries \$2.50 a year,
\$1.25 for half year.
Advertising Rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

2146 Blue Island ave. Chicago, Ill

Nadaljevanje s prve strani 4.
kolone.

Senator Martine za preiskavo.

Washington, 16. avg. — (Por.)
šilo "Milwaukee Leader" —
Senator Martine iz New Jersey
se trudi, da bi izposloval senatno
preiskavo glede grozodejstev iz-
vršenih nad rudarji v severnem
Michiganu. Martine, kateri je bil
član preiskovalnega odbora v
West Virginiji, je že govoril s
senatorjem Kernom, kateri je iz-
posloval preiskavo v W. Virginiji
in upa, da bo tudi Kern delal na
to, da senat sprejme tozadevno
resolucijo.

Trdovratni operatorji.

Lansing, Mich., 16. avg. — (Por.)
"Milwaukee Leader" — Sod-
nik A. J. Murphy iz Detroita, ka-
terege je pooblastil guverner
Ferris, da v imenu države prouči
situacijo v okrožju štrajka, je
brzojavil zadnjemu, da rudniške
družbe še vedno nečijo ničesar
slišati o zahtevah rudarjev, zlasti
o uniji.

Moyer v Calumetu.

Calumet, Mich., 15. avg. Chas.
Moyer, predsednik Western Feder-
ation of Miners, kateri se je
pravkar povrnil iz mednarodne-
ga kongresa rudarjev v Karlovih
Varih, je dospel semkaj, da pre-
zvame vodstvo štrajka.

RUDARJI, POGUMNO NAPREJ!

Taktika tiranskih kapitalistov,
ki posedujejo bakrene rudnike
v severnem Michiganu, je ista ka-
kor povsod, kadar se mezni
suznji navlačajo večnega kleč-
plazva.Začeli so najprej z molčecim
preziranjem čes, v par dneh se
bodo moze skesali in končali
štrajk. Ko so uvideli, da rudarji
mislijo resno na štrajk, pričeli so
baroni bakra z zvijačo, da pre-
motijo in razdvojijo delavce ter
jih dobe nazaj na delo. Tudi to ni
pomagalo. Vse zvijače so se takoj
izjalovile. Razen par omahljivec,
katerih ni skoraj vredno omenja-
ti, stoji 18.000 rudarjev neomaja-
nih v boju za svoje pravice.In končno so mogočni carji
bakra pobesnili. Razdražil jih je
junaki in — predvsem — soli-
darni nastop štrajkarjev in sedaj
so se zatekli k zadnjemu sred-
stvu — nasiljem.Carji bakra so pričeli moriti
mirne delavce. Zato so najeli mi-
lico in oborožene barabe iz New
Yorka. S tem zverinskim počet-
jem hočejo doseči dvoje: izzvati
maševanje od strani rudarjev,
kar bi dalo povod nadaljnim mori-
tvam mirnih in nedolžnih ljudi,
aretacijam in sodnim progonom
na debelo; drugič bi imeli lep po-
vod za izposlovanje vojnega stan-
ja, po katerem toliko hrepenijo.Hudodelstvo, ki ga počenja
hudodelski kapitalisti nad delav-
ci, vpije do neba. Moriti mirne
štrajkarje, ko sede v hiši pri ve-
čerji, je zločin, kateri je skoraj
nemogoč v civilizirani državi.
Toda v kapitalistični državi odedi
s plaščem lažnjive civilizacije,
kjer je bog in vladar — edino do-
lar oškropljen z delavčevimi krvjo,
v taki državi je vse mogoče. No-
beno hudodelstvo ni kapitalistom
pregorostasno in preostudno če
je treba zdrobiti delavsko giba-
nje.Ali rudarji se ne smejo plašiti
niti tega hudodelskega koraka
brezsrčnih, zverinskih baronov
bakra. Padlo je par nedolžnih
žrtv za sveto delavsko stvar,toda prelita kri upije — ne po
maševanju zob za zob — ampak
po še večji solidarnosti in po je-
klenem vztrajanju v boju.Prezrite lopovske morilce z naj-
večjim preziranjem, kajti to niso
ljudje, temveč zver, ki ne ve kaj
dela. Edini odgovor na hudodel-
stva vaših tiranov naj bo, da se
ne ganete iz vrst dokler ne pri-
poznajo vsega kar zahtevate.
Dejstvo, da se baroni bakra poslu-
žujejo da jih že ima "pri fraku"
da že težko vzdržujejo in podali
se bodo tako gotovo kakor bo ju-
tri solnce na nebu, samo ne dajte
se oplasti!Mesec dni ste že v boju in v
tem času ste dosegli veliko, ve-
liko. Dosegli ste, da so vaše vrste
nepretrgane, da vas vaši tlačite-
lji niso mogli razpršiti z vsemi
zvičajami in satanskimi nakana-
mi — in to je prva pot do zmage.Le tako naprej in zmaga je
vaša! Zavedno delavstvo cele
Amerike je z vami in čaka, da
vam priskoči gmotno na pomoč,
kakor hitro vaša unijska blagaj-
na ne bo več zadostovalna.In dokler ste solidarni, dokler
stojite v bojni vrsti do zadnjega
moža neomagani in neizprosnni,
tedaj bo po besedah podpred-
sednika W. F. of M. Mahoneya
res "pekel zmrazil" prej preden
vase carji bakra prisilijo do kapi-
tulacije.

Rudarji pogumno naprej!

Sodrug!

Vsled štrajka rudarjev v Calu-
metu in okolici se nudi posebna
prilika za našo agitacijo med ru-
darji-štrajkarji. Potrebno je v
tem boju med delom in kapitalom
delavce privesti do spoznanja, da
leži njih moč nad nenasitnimi ba-
roni rudnikov edino v solidarni-
sti — v skupnem nastopu. Zato je
nujno, da se izdajo posebne broš-
ure in da se pošilja vsak teden
med štrajkujoče rudarje nekaj
sto iztisov Proletarca.Da se pokrijejo stroški za to
agitacijo, je treba splošne gmotne
pomoči. Vsled tega je jugosl. soc.
klub št. 1. v Chicagi, na seji dne
26. t. m. sklenil, apelirati na vse
jugosl. soc. klube, da pošiljajo v
ta namen prostovoljne prispevke
za agitatorične fond.Sodrug! Boj rudarjev v Michi-
ganu je naš boj, zmaga štrajkar-
jev je naša delavska zmaga; izgu-
ba štrajka je izguba celega delav-
skega razreda. Pomagajmo štraj-
karjem s tem, da jim preskrbimo
dovolj poučnih knjižic in lista
Proletarca.Prispevke je pošiljati tajništvo
J. S. Z. 111 N. Market St. ali pa
upravnistvu Proletarca.Nadaljevanje s prve strani šeste
kolone:in bode tudi dobljen in potem, a-
ko celo leto štrajkamo.Za nami so vse ameriške unije
in sploh vse zavedno delavstvo.
Ako ne pojde drugače, potem bo-
demo apelirali še na unije in za-
vedno delavstvo Evrope. Štrajk
traja že en mesec. Čez dva mese-
ca bode prišel čas, ko so si kapi-
talisti navadno delili dividende.
Sedaj ne bode dividend, pač pa
bodejo morali globoko seči v bla-
gajne. Kapitalisti imajo že sedaj
velikanske zube. Iz tukajšnjih
dimnikov se ponosno vije dim
proti nebu. To je samo umetno
nastavljena past. Fakt je, da so
kapitalisti še toliko več na zgubi,
— kolikor premoga požgejo.
Štrajkarji se dobro drže. Med
njimi vlada nezlomljiva discipli-
na in solidarnost.Bratje, ne pozabite svojih bo-
rečih bratov v Mišiganu.

ŠAVS.

DELAVSKI PRIJATELJI.

Z vsemi žavbami namazani me-
ščanski in kapitalistični listi, ka-
teri plešejo na povele kapitali-
zma okoli zlatega teleta — nam
že leta in leta pojejo na usesa,
kakšni delavski prijatelji da so.
Ako bi bili mi narvni, in ne po-
znali korumpirane taktike teh
"delavskih" žurnalstov, — po-
tem bi jim morali verjeti. Toda,
ker nismo tuji v Emausu; ker so
mi vedeli, da bode prišel čas, ko
bodejo častnikarski bahači lahko
pokazali svoje namiljeno sree do
delavcev, — zato smo počakali,
da plemeniti žurnalisti sami pri-
dejo na led.Bahanja v nekaterih sloven-
skih listih je bilo več kot preveč.
Delavcem, kateri so za borno pro-letarsko plačo uredovali delavski
list "Proletarec" so pod krinko
delavskih prijateljev očitali, da
ne znajo pravilno zapisati niti e-
nega slovenskega stavka, dasira-
vno so oni sami v svojih listih
ponatiskovali naše članke. Nam
ni za čast in slavo. To stvar ra-
devolje prepustimo našim prij-
ateljem — seveda ako bodejo za-
služili. Vemo pa, da ravno isti slo-
venski žurnalisti, kateri se baha-
jo s svojo opiljeno slovensko slov-
nico, da se ravno ti gospodje ne
razumejo z Wolfom in Pleterni-
kovim besednjakom, — Janeži-
čev in sketovo slovnico. Toda,
pustimo na stran za enkrat lepo-
pisje in pravopisje itd., saj je
vendar enostavna stvar, da ob
času štrajka ne moremo jesti be-
sednjakov in slovnice, pač pa da
se borimo za nekoliko večji kos
kruha.Odprto povedano: pričakovali
smo, da sedaj, ko se bije ljat boj
delavcev proti kapitalizmu za
boljše življenske pogoje, da nam
bodejo ti učeni in sladki! prij-
atelji prišli na pomoč in na go-
vorniškem odru delavcem odprto
razložili, kaj je industrijalna or-
ganizacija, kaj delavec hoče. Ali
ni jih, ako jih iščeš pri belem
dnevu z Diogenovo svetilko.Zakaj je sedaj vaše prijatelj-
stvo napram delavcem ohladilo?
Morda ste Vi samo tako dolgo
delavski prijatelji, dokler čutite
v delavskem žepu kakšen dolar?
Odgovorite gospodje, ker mi de-
lavci hočemo čuti vaš glas.Da pa ne bode kakšnih nepo-
trebnih izgovorov, da katerega
po nepotrebnem napadam — er-
go dokazov: Calumetski sloven-
ski župnik je odprt prijatelj ba-
ronov bakra in sovražnik unije.
Da se o tem prepričam, sem ga
šel obiskat v župnišče. Izjavil se
je, da "W. F. of M." ni dobra uni-
ja — rekoč, da je tam samo ena
"tropa" socialistov. Pozval sem
ga, da naj ide debatirati na go-
vorniško tribuno pred ljudstvo,
toda pobožni mož tega noče, re-
koč, da socialisti vedno svojo tr-
dimo.Kaj pa slovenski dnevnik "Glas
Naroda" Namesto, da bi pisal
delavcem prijazne članke in jih
navduševal za boj, — pa "plon-
ka" deloma neresnične vesti iz
newyorških kapitalističnih listov.
Še več! V eni zadnjih številkih pi-
še sledeče: Milwaukee, Wis., Na
tu se vrščem shodu Američane-
ske zveze katoliških družtev se je
sprejelo danes sledeče VAŽNE
resolucije, katere sta nujno pri-
poročala nadškof Ireland iz St.
Paula, Minn., in škof McFaul iz
Trentona, N. J.Ameriški katoličani odobrava-
jo organizacije delavskih unij;
(ha, ha, ha) vendar naj se ne
zlorablja teh organizacij za po-
vzdig in pospeševanje socializma.
Torej ta resolucija se vam zdi
VAŽNA — ne zdi se vam pa va-
žna borba naših bratov v Mišiganu,
katerim mole pod nos puške,
hajonete in topove. Mar ste Vi za-
dovoljni, ako kapitalisti ponujajo
delavcem namesto kruha kamen,
namesto ribe — kačo.Kakor hitro bodejo kapitalisti
pripoznali unijo in druge delav-
ske zahteve, — kakor hitro bode-
jo zopet kakšne volitve — takrat
pa bode zopet kar mrgolelo "de-
lavskih prijateljev": "To hell"
s takimi delavskimi prijatelji!!!

Preddvorčan.

MEDNARODNI RUDARSKI
KONGRES.

Karlove Vari, 26. julija.

V četrtek so delegatje nado-
ljevali z razpravo o minimalnih
mezdah in kolektivnih pogodbah.
Govorili so še francoski, holandski
in angleški delegatje. Značil-
no je, kar je povedal holandski
delegat Elfers: holandska država
ima rudnik, v katerem proizvaja
vsak delavec na dan skoraj za
800 K. a vlada noče priznati mi-
nimalne mezde po 8 K. Angleški
delegat je dejal med drugimPri lanskim orjaški stavki smo
kljub vsem slabim prerokovanjem
dobili stotisoč novih članov. In
ob koncu letošnjega leta ne bo na
Angleškem rudarja, ki ne bil član
velike angleške federacije. (Vi-
harno odobravanje.) Ali zapom-
nite si: če ne posvečamo vseh
moči organizaciji, tedaj ni uspe-
hov. Industrija, ki ne more svoje
belave počeno plačevati, ni
vredna, da obstoji. Kako je raz-
voj tehnike obogatel industrijo.Angleško prebivalstvo je imelo
leta 1911. 50 milijard K dohodkov,
dovelj, da bi imeli vsi zagotovlje-
no brezskrbno življenje. Ali 80%
prebivalstva dobi le 40% teh do-
hodkov in ostalih 20% prebival-
stva dobi 60% vseh dohodkov.
Naša stavka za minimalne mezde
je bila popolnoma nesebična, ker
je veljala interesom najslabotnej-
ših. Kaj so povznanje mezde v
primeri z velikanskimi profiti
rudniških podjetnikov. Moja za-
dnja beseda kakor prva: da do-
sežejo rudarji minimalno mezdo,
ali sploh kako izboljšanje mora-
jo organizirati in organizirati,
dokler ne bo slednji mož v orga-
nizaciji. (Viharno odobravanje
zlasti pri nemških in avstrijskih
delegatih.)Z viharnim odobravanjem so
sprejeli nato delegatje so-
glasno resolucijo o kolektivnih
pogodbah in minimalnih mezdah.Ktočki "Podržavljenje zemlje,
rudnikov in železnice" utemeljuje
Braz (Angleška) naslednjo reso-
lucijo: "Mednarodni rudarski
kongres je mnenja, da naj se po-
državijo v interesu celokupnosti
vsa zemljišča, vsi rudniki in vse
železnice po vseh deželah." Samo
podržavljenje rudnikov bi bilo
težavno, če bi ostala zemljišča in
železnice zasebna lastnina. Če so
delavci v državnih rudnikih prav-
tako na slabem kakor po zasebnih
rudnikih, tedaj je vzrok v tem,
ker se je izvršilo podržavljenje v
premajnem obsegu. Privatne
lastnike, katere bo treba razla-
stiti, bi odškodovali z državnimi
papirji v višini prejemkov zad-
njih pet let, manjše rudniške po-
sestnike pa z denarjem na podlagi
enotne cene po 14 K za tono.
Papirji državnih rudnikov naj bi
se obstrovali po tri odstotke. Vse
te zahteve smo že predložili par-
lamentu. Premog bi postal vsled
tega cenejši in vse prebivalstvo
bi imelo še druge prednosti.Cingr (Avstrija): Tudi pri nas
bi bila nujna potreba, da se po-
državijo rudniki, ker primanjku-
je premoga in ker je zelo drag.
Produkcija premoga je narasla od
leta 1900 do 1910 za 17. uvoz pre-
moga pa za 88 odstotkov. Narod-
no gospodarski odsek je pod pre-
sedvom sodruga dr. Ellenbogna
izdelal zakon, čigar najvažnejša
določba je, da sme za premogom
iskati in ga kopati edino le drža-
va. Geologi so dognali, da je v
Galiciji najmanj 25 milijard ton
premoga.Pri glasovanju o resoluciji za
podržavljenje rudnikov in želez-
nic so izjavili poljski delegatje,
da se zdrže glasovanja, ker nem-
ska država tako preganja ruske
Poljake, vsi drugi delegatje so
glasovali z resolucijo.Sodrug Smillie poroča nato v
imenu mednarodnega odtainoeta
bora, da veljajo tudi še v naprej
mednarodne izkaznice za člane
organizacije, ki prihajajo iz ene
dežele v drugo za dve leti za ta-
kojšnjo izplačilo podpor v slučaju
stavke. Tako izkaznice dobi vsak,
kdo je eno leto član organizacijeBelgijski delegatje so predla-
gali resolucijo glede vsakoletnih
počitnic z izplačevanjem mezde.
Delegatje so soglasno sprejeli re-
solucijo. Resolucijo je utemelje-
val Camberlin (Belgija) in Göd-
dertz (Nemčija) — je tople pri-
poročal, a obenem je dejal, da je
treba najprej doseči priznanje
organizacije in tarifnih pogodb.
Plačane počitnice bi bolniškim
blagajnam pripravile ogromne
vsote. Danes dobivajo le kleč-
plazci med rudarji počitnice. Naj-
boljši argument za počitnice so
številke, ki kažejo, da pada šte-
vilo bolnikov po vsaki stavki, ker
se okrepe rudarji v času počitka.S tem so bile razprave medna-
rodnega rudarskega kongresa
končane in izvršila se je volitev
mednarodnega komiteja, v kate-
rem je zastopnik avstrijskih ru-
darjev sodrug Jarolim.Predsednik Smillie je zaključil
kongres z željo, da bi delegatje
na prihodnjem kongresu poročali
zopet o novih uspehih medna-
rodne rudarske organizacije.NAROČITE SE NA DNEVNIK
"ZARJA"!Kdor želi čitati podučne članke
o socializmu in novice iz starega
kraja, ta naj se naroči na edini
slov. socialistični dnevnik "ZAR-
JA.""Zarja" izhaja v Ljubljani, Še-
lenburgove ulice šte. 61 II in sta-
je za Ameriko \$6 za celo leto.POLJSKA INTERNACIONAL-
NA SOCIAL. STRANKA.Vsi nacionalistični listi, nemški
in slovenski, so ob priliki balkan-
ske vojne in zapletljavej med
Avstrijo in Rusijo poudarjali,
kako da poljski socialisti
združeno nastopajo z narodnimi
poljskimi strankami in kako se
napravljajo pod protektoratom
Avstrije strelska in letovadna
delavska društva, namenjena za
malo vojsko proti Rusiji. Po sebi
se razume, da so nekateri narodni
in kolikor mogoče malenkostni
listi, socialistični stranki očitali
nedoslednost ter kazali na "na-
rodno" poljske socialiste. Vsled
teh vesti, ki so se propagirale
tudi po raznih večjih listih, je bil
odbor poljske socialistične stranke
prisiljen izdati sledečo izjavo:
1. Poljska socialistična interna-
cionalna delavska stranka, kate-
re ime se je navajalo med 7 pod-
pisih spomenice na konferenco po-
slanikov v Londonu, ni nikdar
podpisala nobenega dokumenta,
ki bi bil naslovljen na predstavi-
telje meščanskih vlad. Nasprotno
konstatira, da nima nikakovih
odnosov z vladami, ki zatirajo
in izkoriščajo in se torej tudi ne
more nanje obračati s pritožbami
delavskega razreda.2. Organizacija, ki je podpisana
v našem imenu na spomenici je
dejanski oddelek, ki se je leta
1907 ločil od naše organizacije.3. Kar se tiče boja cele Poljske
proti Ruski invaziji, o kateri go-
vorijo spomenica, boj, ki bi se moral
pričeti v trenutku, ko bi nastala
rusko-avstrijska vojska, konsta-
tiramo, da napete diplomatske
razmere med Avstrijo in Rusijo
zadnja leta niso povzročale nika-
kove irendentišnege in revolu-
cionarnega gibanja na ruskem
Poljskem. Konstatiramo, da so
skoraj vse politične organizacije
ali meščanske ali delavske precej
tuje takemu gibanju. Organizaci-
je, omenjene v spomenici, so le
slabše skupine brez pomena, od
katerih je ena "narodna-delav-
ska zveza" pravzaprav "žolta
organizacija", katero so ustano-
vili delodajalci in katero so upo-
rabljali že leta 1906 v krvavih
bratomornih bojih proti sociali-
stičnim delavcem.4. Boj za neodvisnost Poljske,
katero proglašuje provizorična
komisija sedmero organizacij,
podpisanih na spomenici, ni dru-
gega, nego boj za aneksijo ruske
Poljske po Avstriji. Zaradi tega
se razlaga prijaznost avstrijske
vlade proti tej provizorični ko-
misiji in pomoč, katero so našle
strelne družbe, legije itd. Uredi-
tve diplomatskih odnosov med
Avstrijo in Rusijo pa je docela
izpremenilo postopanje avstrijs-
ske vlade proti načrtom in akciji
provizorične komisije.5. Delavski razred ruske Polj-
ske, zvest stališču proti vojni, ka-
tere je zavzel internacionalni so-
cialistični kongres v Bazileji,
protestira z vsemi svojimi silami
proti militarističnim in diploma-
tičnim spletkam, katere potom
demagogije utegnejo ustvariti
nevarne iluzije ter odvrti pro-
letariat od svojega razrednega
boja.Svoje osvobojenje vidimo v
solidarnem boju ruskega proleta-
rijata s proletariatom vseh nar-
odov, zatiranih od ruske države,
proti carski vladi in meščanski
reakciji in za pridobitev demo-
kratične republike z avtonomije
Poljske."Torej resnica na vsem gibanju
poljskih socialistov je ta, da so
poljske "narodne delavske orga-
nizacije" t. j. "žolte organiza-
cije" šle za vodstvom šovinistič-
nih narodnih strank ter je časo-
pisje te "žolte delavske organiza-
cije" proglašalo kot socialistič-
ne.STAVKA RUDARJEV V ZLA-
TIH RUDNIKIH.V Južni Afriki se nahaja mno-
go rudnikov, v katerih kopljejo
zlato rudo. Nedavno tega je v teh
rudnikih izbruhnila stavka ru-
darjev. Vzrok stavke so bile slabe
plače in naravnost grozne sanitar-
ne (zdravstvene) razmere v ja-
mah. Delavci v zlatih rudnikih
transvalskih so bodisi rokodelci,
kakor ključarji, strojniki ali pa
pazniki pri črncih, ki opravljajo
dinarska dela. Ti pazniki prev-
zamejo običajno odkop kakega
prostora v kontraktu. Odkar pa
je na zlato bogata ruda izžrpanain se je bilo treba lotiti tudi rude
z manjšo vsebino zlata, od tiste-
ga časa je postalo priganjanje pri
delu od vseh strani rudniških
družb naravnost neznošno. V svoji
lakomnosti po dobičku zahteva-
vajo namreč pri sedanjih slabeh
in na zlato revnejši rudi ravno
tako množine zlata kakor preje,
pri na zlato bogati rudni. Rudni-
ške družbe so strogo organizira-
ne, kar jim omogočuje takorekoč
vse. Kdor na primer ni z določo-
no akordno plačo zadovoljen, ta
v nobenem rudniku sploh ne dobi
nobenega dela več. Pravijo, da
zaslužki rudarjev niso slabi, da
zasluži navadni delavec po en li-
ver na dan, spretnejši delavec pa
še znatno več. Toda kaj pomenijo
te plače napram velikanskim dra-
ginji? In kaj pomenijo napram
groznomu delu, pri katerem uni-
rajo delavci kakor muhe? Pijučni-
ca, ki jo delavci dobe pri vrtačnih
strojih vsled vdihavanja kovin-
skega prahu, pa z njimi med njimi
kakor kuga. Z vsakim parobro-
dom se vrača za tucete obolelih
delavcev v svojo evropsko ali pa
amerikansko domovino. Seer pa
tamošnje zdravstvene razmere
najboljše ilustrira dejstvo, da
vsak rudar v teh rudnikih tekem
petih let gotovo zapade smrti.Povod stavki je dal ukaz, ki ga
je izdala uprava jame "Male Fan-
taine", s katerim je odredila, da
se ima od 26. avg. naprej delati
tudi ob sobotah po 10 urah. Do te-
ga časa je namreč delavci čas
dnevno trajal od 14. ure zjut-
raj do pol 4. ure popoldne, ob
sobotah pa je že končalo delo ob
pol 1. uri popoldne. Pet rokodel-
cev, ki so se bržviti v soboto po-
popoldne delati, so bili iz dela od-
pušeni, njihove prostore pa so
zasedli s stahokazi. Kakor hitro
se je to zgodilo, se je takoj na
stotine drugih rudarjev priklopi-
lo svojim petim tovarišem in tako
je nastala stavka. Ker pa je vla-
da mobilizirala proti stavkujočim
rudarjem vojaštvo, kar je rudarje
že bolj razburilo, so se iz star-
ke razvili hudi poulični boji med
stavkujočimi in vojaštvom, v ka-
tere je poseglo tudi drugo delav-
stvo, ki se je za rudarje potegni-
lo. Poulični boji so bili zelo kr-
vavi, več kakor 100 oseb je bilo
ubitih in ranjenih. Kar po dve uri
skupaj je vojaštvo potom stre-
ljanja iz pušk "praznilo" glavne
ulice. Ambulance so imele veliko
dela, kajti na nekem sorazmerno
majhnem prostoru je bilo kar 60
oseb ubitih, oziroma težko ranje-
nih. Končno so se začela pogaja-
nja, katera so se končala dne 6. au-
gusta. Z njimi je bila tudi zmaga-
na stavka rudarjev zaključena.

NA BOJIŠČU.

Dunajska "Arbeiterzeitung"
je poslala svojega urednika, so-
druga H. Schulza, na srbsko bo-
jišče. Prvo poročilo je poslal so-
druh Schulz iz glavnega stana
druge srbske armade v Pirotu in
bo gotovo zanimalo tudi naše čit-
atelje.Po prav mučni voznji v natla-
čenih vojaških vlakih, s katerimi
sem se vozil najprej v Kuma-
novo in Skoplje, sem dospel k
fronti druge armade. Razburli-
va bližina vojniših dogodkov, ki
so uklenili vso mojo pozornost,
me sili, da preložim poročilo o
vsem, kar sem videl doslej, če-
prav so bili ti prizori prav tako
zanimivi, kakor so prizori, ki se
odigravajo v neposredni bližini
topov. Nekaj kilometrov od tukaj
trone trupla mladeničev in mož:
ali pogled na tisoče osivelih mož
zadnjega poziva, ki stražijo žele-
zniške proge, na množice, ki se
stekajo po vseh krajih in noču-
jejo na prostem ter čakajo na po-
velje, da odidejo na mejo, je prav
tako razburljivo. K temu še vse
drugo, kar zamore izkopati jekle-
no oralo vojne iz dna močnega,
žilavega ljudstva. Da takoj po-
vem: kakor so grozne in pretres-
ljive te slike, tako vznemeno se iz-
raža v njih neomajni optimizem
človeškega rodu in njegova silna
možnost prilagoditve svoje po-
sebne pogoje in nemogoča bi bi-
la, če ne bi imelo vse gospodar-
stvo kmečkega značaja in če ne
bi bilo vezi, ki jo sledpa samora-
sla demokracija preko vseh raz-
rednih nasprotij od hiše do hiše.Srbska socialna demokracija je
ohranila tudi tukaj svojo, treznost
nasproti sugestiji mas, a ni-
hče jo zaradi tega ne psuje, ne

obrekuje ali napačno razumeva; zakaj ljudstvo, ki se bojuje, je pač vse nekaj drugega od vojne kamarije, ki vse hladno preračunava in v srečo vojne poveljnika plamti poleg navdušenja za vojno hrepenenje po miru. "Želeti moramo večni mir", mi je dejal stotnik Sindjelič iz Niša, ki je bil še pred nekaj tedni lajtnant in ki je izvršil pred Skadrom vojno dejanje, za katero bi bil dobil pri nas Terezijin križec. Vojnega junaka, ki izraža take misli proti vsem vojaškim reglamentom, če so morda tudi le fraze, bi "Danzerjeva Armeezeitung" že okrcala. Ker je vojna jeklena kopel za ljudstvo.

Srbsko ljudstvo bi bilo imelo tudi že dovolj te jeklene kopeli, če bi ne bilo po večjem delu uverjeno, da mu je ta vojna vsiljena in da se mora boriti za svoj obstoj. Nesrečna bolgarska politika je zbudila po vsem Srbskem mnenje, da je vojna proti Bolgarski v višji meri ljudska vojna, kakor pa je bila vojna proti Turčiji. In poleg tega je sedaj neovrženo dokazano, da so Bolgari prelomili mir, čeprav še tako tajne. Na nekaterih točkah bojišča so uprizorili Bolgari strašna, neverjetna grozodejstva, ki so tudi dokazana; in to je razplamtelo sovraštvo še vse bolj. Skoraj gotovo so pripovedovali, od vojne utrujenim bolgarskim vojakom, da so nasprotniki povzročili novo vojno in da je treba za to ravnati z njimi brez usmiljenja.

Ali to so stvari, o katerih bom pozneje obširneje poročal, sedaj le o tem, kar sem pravkar videl. Pet ur sem se vozil z vojaškim vlakom od Niša do Pirota. To progo prevozi v mirnem času ekspresni vlak v poldrugi uri. Vlak je bil prenapolnjen kakor vedno in le z naporom sem osvojil prostor na plošči pošnega vagona. Sedel sem na nahrbtniku in poleg mene kmečki fant, ki pa je splezal čez nekaj časa na tender. Na desni strani se je naslanjal name komitadžii, ki je držal v roki ugrabljeno turško mavzerko in okolo trebuha je imel nakit priostretnih nabojev. Pred kratkim je bil ranjen na nogi in je še nekoliko šepal. Pred menoj je sedel na stopnjišči artiljerijski korporal in vsu skupino je težila navzočnost onih, ki so se stikali na plošči in v ozki galeriji pošnega vagona. V vlaklu so se vozili razen nekaterih, ki so bili že odpuščeni, a so morali zopet k fronti, še črnovojniki tretjega poziva in nekaj fantov mlajših letnikov, ki doslej vsled nesposobnosti niso služili, pa so bili sedaj pozvani.

Voznja iz Niša v Piroto bi bila v mirnem času prav lepa, ker nudi divjo romantična gorska krajina izredno mnogo zanimivih in krašnih prizorov. Prvo čudni železniški čuvaj tvorijo vaku spalir. Skoraj vsako minuto opaziš slamnati šator in v njegovi bližini čepo po štirje ali pet moji precej divljimi obrazi. Obleženi so v macedonsko nošo, na glavi imajo mogočno pokrivalo, ob pasu patrone, ob šatoru so sive puške z bajonetom. Sieer pa ni enotnega ohoroženja, nekateri imajo celo puške s sprednjim nabojem. Ti možje so četrtili poziv. Eden teh starih vojakov stoji s puško čez ramo in s torbo in ostro razgleduje na vse strani. Marsikateriga sem videl, ki je imel puško na navadni vrvi, ker ni mogel dobiti v naglici jermena.

Ko pridrdra vlak skozi zadnji predor, se razširi dolina, ki jo obdajajo precej visoli vrhovi. Ob obeh bregovih Nišave se smeji najbujnejše življenje. Kmečke hiše z rdečimi strehami kukajo vsepovsod iz vrto, daleč naokolo se razprostira žitno polje, njive s škorožo in makom in vse je dobro obdelano. Ljudi, ki delajo na poljih, kar mrgoli, večinoma so ženske. Tako kakor tukaj je skoraj po vsej Srbiji. Nikjer nisem videl zanemarjenega polja, ker žene so pač izvršile dvojno delo. Le nekaj kilometrov proti vzhodu grme topovi, ali na polju se svetlika in močnih ženskih rokah srp, kakor da bi bil vse naokolo najtišji mir. Le v obližju postaja nastajajo otoki bojnega vrveža. Nakopišene so tam življenske potrebščine, črede goveje živine priganjajo, zaloge muni-

cije se kopičijo ob ograjah, volovske vprege stoje druga poleg druge.

Ob dveh popoldne je pripeljal vlak v Piroto in nekaj sto nabornikov, ki jih spremljajo podčastniki, koraka v mestee, kjer se izpremenje kmalu v vojakke po spremene pušk in patron. Zvečer sem jih videl s puškami na rami v dvojnih vrstah korakati po cestah in prav dobro je slo. Če bi imeli še uniforme, bi nihče ne spoznal njihovih novincev. Streljati znajo, ker zna vsakdo na Balkanu streljati in streljanje se najbolje nauči, če ne stoji poleg inštruktor.

Piroto je borno mestee, ki si je ohranilo še popolnoma turško zunanost; značaj turškega mesta izraža posebno ostro stara, prepečena mošeja. Če ne bi mrgolelo vsenaokolo toliko vojakov, ne bi kalilo prav ničesar običajnega, vsakdanjega življenja. Prebivalstvo se je popolnoma prilagodilo vojni, odkar je uverjeno o zmagi srbske armade. Odrasli tko doma preproge in otroci se pode po cestah ter se igrajo vojake. Vlak dan, za nekaj ur, približni iz daljave sumljiv šum, ali ljudje komaj pogledajo k Balkanskim goram, ki krijejo izhod doline in na katerih štrle topovi drug poleg drugega. Le če zabučijo v noči, se napolnijo ulice in vse gleda k utrdbam, kjer se od časa do časa pokaže krvavodeč blisk. Navadili so se že vsega strašnega in nočni prizor uživajo kakor umeteljni ogenj.

Zvok rogov in ropot bobnov je naznanjal popolne, da korakajo vojaki skozi mesto. Bilo je nekaj bataljony prvega poziva. Dolgo pot so bili že prehodili in izgledajo kakor naše čete, kadar se vračajo razgrete in zaprašene z manevrov. Grozna misel! Čez nekaj ur bo že marsikateri teh čvrstih ljudi ležal bled in okrvavljen na ruši. Može so do 32. leta, krepke, jedrovite postave, plavovlasni so in ožganih lic. Semintje je med njimi tudi kak temnorjav eigan. Uniforme so sicer nekoliko izdelane od dolgega življenja na bojišču, ali drugače bi skoraj vsakdo dejal, da prihajajo od mirnih vojaških vaj. In sicer — če bi ne imeli drugačnih uniform — z avstrijskih vaj. Prav take dvoredne kolone, enaki prijemljaji s puškami pri počaščenju in pri defiliraju enak iztegnjen korak. Ali vendar velikanska razlika: moštvo se kreta prav tako kakor naše in je celo prekosilo na bojišču prusko gardo pri Saint-Privatu, ali večina od njih je služila le šest mesecev, mnogi le po dva meseca; tudi večina podčastnikov in rezervnih častnikov je služila le pol leta in vrhutega se pomešajo poročniki — če slučajno ne korakajo na čelu čete — med moštvo. To ni armada za parado, temveč ljudska armada — milica.

Se celo stari general Štefanović, srbski junak izpred Odrina, pred katerim defilirajo, ne varuje "jatos distance". Vsaki kom paniji zaklicie: "Pomozi bog, junaci!" nakar mu odgovorjajo vojaški: "Bog ti pomagaj!" Pri nas bi se seveda vse zgražalo nad takim domačim občevanjem med generalom in vojniki.

Že proti večeru so pripeljali dva bolgarska jetnika: eden mlad, s topim obrazom, drugi črnobradat, velik mož z ostrim profilom. Oba sta bila zelo bleda in gledala sta brezbržno in odgovorjalo prav boječe na vprašanja orožnikov. Že v Belgradu sem videl cele kolone bolgarskih jetnikov. Ali v prvič je bilo, da sem bil tako blizu njih in da sem dobil neposreden vtisk, kako da je tem ljudem pri sreči, ko vidijo, da so obkroženi od sovražnikov in se boje zlega.

Zročilo se je in srebrni svit mošee se je razlil čez gore. Spat sem šel, a noč je bila nemirna. Topovi sicer niso grmeli, grmenje topov je pa prav v obliži meri nadomeščajo pasje lajanje, ki je odmevalo od vseh strani. Poleg tega še cvrčanje murčkov in kvakanje žab od bregov Nišave. Ali to bi še vse prestal, če le ne bi mojega preprostega ležišča oblegalo toliko tihih živalie. Pa to seveda ni najhujše v vojni. Jutri ali pojutranjem odidem k pozicijam in tam, v ognju pušk in topov, bom dobil šele pravi pojem resnično hudega.

Dopisi.

MLADI "TRAMP".

Sp. Hočevar.

Bil je lep poletni večer. Bilo nas je več v družbi; stali smo blizu kolodvora v večjem mestu na zapadu Združenih držav. Spremlili smo enega naših prijateljev in sodrugov, ki se je isti večer odpeljal proti vzhodu iskati si boljše eksistence. Govorili smo o delavskem vprašanju, o slovenskem narodu v Ameriki ter o drugih vsakdanjih stvareh. — Poslušal nas je mlad fant, star kakih sedemnajst let. Razumel je, dasi smo govorili v slovensčini. Bil je slabo opravljen. Na obrazu je bilo opaziti, da fant večkrat strada ter spi v železniških vozovih.

Povedal je, da je Slovenec, rojen v Zdr. državah, ter da ima v mestu starše brate in sestre. Pred kakimi štirimi meseci so se preselili v to mesto iz manjšega zapadnega mesteca. On že dva meseca ni bil doma. Vprašal sem ga, zakaj ne gre k staršem; dobil bi lahko primerno delo, in bi se tudi še lahko učil in izobraževal za na pot v življenje. Povedal je — govoril je v angleščini, oni prosti angleščini, ki jo slišimo na cesti tudi od večine tukajšnje slovenske mladine, — da je hodil v šolo — ljudsko katoliško šolo. Kdo zakrivi, da mladina tako globoko zabrede in pade? Tukaj je prvo: slaba vzgoja od strani staršev. Zatem je tudi vzgoja kat. šole kriva; v njej se v večini uči le boga moliti, ne nauči se niti angleščine. Veselja do izobrazbe, do umetnosti in poezije v njej ne vepijo v mlada srca. Kriv je tudi kapitalizem na americkem industrialnem polju. Oče dela celi dan, doma otroci sami; večkrat mora tudi mati delati, da se vsaj preživi, kaj šele drugo? Vse postaja dražje — kako živeti? V tovarno morajo otroci, odtujijo se staršem, postanejo surovi, topi in brezbržni. Kapitalizem — povzročitelj družinskih tragedij.

Naš sodrug je odhajal. Stisnili smo si roke s priršenim: "Na svidenje!" Odpravljali smo se domov. Pri tem me ustavi mladi slovenski "tramp", ki je pričakoval tovarnega vlaka, ter me vpraša za "exchange for supper". Dal sem mu "dime".

Socijalizem hode strl suženjske okove. Socijalizem bo dal šole mladim proletarskim mas. Socijalizem hode rešil vse zatirane in izkoriščane proletarske sloje. Razširjajmo socijalizem!

Cleveland, Ohio.

Ni moj namen polemizirati, ali katerega osebno napadati.

Povedati hočem le nekaj resnice, vsaj, kolikor je meni znana.

Dne 22. julija je imel tukajšnji politični klub nekakšno sejo. Ker sem bil radoveden kaj in kako se bo govorilo, sem se tudi jaz napotil, da vidim naše vrle političarje in narodnjake. Kaj se je vse govorilo, ne bom omenjal, ker bi vzelo preveč prostora v listu. Omeniti hočem le enega in to takozvanega zastopnika Ave Marije. Ta se je izvršno pokazal kot vrednega zastopnika edinega cerkvenega lista. — Dotični list je res lahko nosen, ker ima tako inteligenanega moža za svojega zastopnika.

Izrazil se je ta človek, da bodo socialisti, kadar pridejo na krmilo, naredili en veliki š — t!

Drugi govornik je naš velepoznani socialistozore A. G., ki se je izrazil, da ni grše besede, kakor je socialist in da je človeka sram izgovoriti to besedo. Seveda ima dotičnik socialistie jako globoko v želodu, ali pomagati si ne more! Kamorkoli se obrne, povsod so socialisti zraven!

Ako bi imel dotičnik tako težak obstanek, kakor ga ima na milijone proletarcev, upam, da bi vseeno nekoliko premislil vse barske razmere, ki se dogajajo šodaj v dvajsetem stoletju — v deželi svobode in prosperitete!

Mislím, da bi imel potem drugačno mnenje o socialistih.

"Cl. A." piše, da uživajo ljudje v Nemčiji pasje meso, v Ameriki pa imajo delavci vsaj vsak dan meso. Po mnenju Cl. A. so delavci v Ameriki siti. — Čemu treba potem toliko štrajkov; — čemu toliko boja?

Ako se podamo le nekoliko od

praga našega stanovanja, bomo našli mnogo delavskih družin, ki nimajo niti kruha dovolj vsak dan. kaj šele mesa.

Delavci, kdaj bo prišel čas, da boste sami vedeli, kje vas čevlji žulí! — Kdaj se boste zavedli, v kakšnem položaju živite?

Sezite po socialističnih brošurah in časopisih, pa premisljajte, jeli res socializem vam nasproten ali ne!

Učite in izobrazujte se, kajti nevednost je podlaga izkoriščanja.

Kadar se bo delavec zbudil, takrat bo prenehalo tudi izkoriščanje: zraven pa tudi vse samo navidezno delavsko časopisje.

Delavci v Clevelandu, letos so volitve! Izkažite se, da ste razredno zavedni!

Volite socialistične kandidate, kajti le ti so v resnici pravi zastopniki delavstva, ker smo jih postavili delavci!

Ako to storite, storite svojo dolžnost!

Obiskujte škode! Ako komu kaka reč ni umljiva, lahko vpraša. Vsa bo dobil dovoljen odgovor!

Pozdrav vsem zavednim delavcem v deželi prosperitete!

Frank Somrak.

Chisholm, Minn.

Ni bil moj namen podati se v javnost glede konvencije J. S. K. J.

Pa, razmere dostikrat priženejo človeka, da mora govoriti. Najlepše je seveda poslušati in gledati, kaj drugi delajo, ako gre vse tako, da je človeku po volji. Če pa ne gre vse tako, kakor pričakujemo, potem je seveda treba pomoči.

Precej se je že pisalo o prihodnji konvenciji J. S. K. J. in precej časa je vladala med dopisniki sporazumnost. Le kaj male kri tike so se dobile vmes. Naenkrat pa skoči "maskara" iz grma.

"Hands up!" Delegetje in člani J. S. K. J., do tukaj po tej poti, od tu obrnite pa na drugače!" Prilčno tako nekako se hoče neka oseba "maskara" menda v "Glas Naroda" maščevati in diktirati članom in delegatom J. S. K. J. pri vsej svoji otročariji, ki jo trobi v predale "Glas Naroda"! No, potem se pa podpisje: "Dolgoletni član J. S. K. J." — Ne bom oporekal, mogoče, da je v resnici, ampak iz takšnega pijanega zavijanja se zreali očividni dokaz, da je bil član le radi tega, ker si je nameraval kopičiti profite na svoj kup iz izmučenega delavstva.

Mogoče se je pa to tudi vršilo? Sedaj se pa hoče poslužiti "maskaradnih" sredstev misleč si: **Prepir bom že napravil, tepejo naj se pa drugi!**

Delegetje in člani J. S. K. J. naj si zapomnijo, da je bil "Glas Naroda" vsak čas pripravljen sejati prepir med zavedno delavstvo!

To nam dovolj pričajo gnjusni napadi, katere je izvršil na S. N. P. J.

Ravnótako skuša G. N. sedaj pri konvenciji J. S. K. J. napraviti prepir in razkol med delegati in člani.

Učite storiti to, radi tega, ker so postali člani zavedni? No, oni se hočejo tudi potruditi za svoje pravice!

Bratom delegatom, zbranim na konvenciji J. S. K. J. priporočam, ako vam bije srce za boljše bodočnost slovenskih trpinov v Ameriki, da boste storili vse po svoji moči ter se ne ozirali na Glas Naroda in njegove pijane "šnopcarske", po razkolu stremeče članke, kakoršen je v štev. 181.

Bratje delegetje, borimo se skupno, vzajemno za napredek slovenskega naroda! — Naša najpoglavitejša naloga bodi združitev slovenskih jednot in Zvez v eno.

Potem šele bomo iztrebili iz naših prs pijavke, ki hočejo neprenehoma sesati mozek iz že tako izmučenega delavstva.

Anton Mahne.

Indianapolis, Ind.

Pri nas se je dogodil važen dogodek, ki ni poudčen le za tukajšne Slovence, ampak je velevažen za vsu slovensko ameriško javnost. Vedno se govori o slogi, o združenju, piše in pisalo se je že toliko o tem, da bi res vsak Slovenec moral vedeti, kaj pomeni beseda sloga. Faki "rojaki" — za prave rojake jih seveda ne mo-

re smatrati nihče, ki iz škodoželjnosti na podlagi krivih podatkov denuncirajo druge, da bi sebi gospodarsko opomogli — so največ krivi, da se sloga povsod krha. Kako nizki in škodoželjni so taki ljudje, dokazujeta dva dogodka. Za denuncianta smo izvedeli še le sedaj.

Društvo "Danica" SSPZ. je pred dvema leti napravilo svojo društveno veselico. Na tej veselici so točili tudi pivo. Ob devetih zvečer so se pripeljali detektivji in vprašali najprvo po našem salonerju. Ker niso nič opravili prijajem, so prišli v dvorano. Izrazili so se, da izrabljamo dekleta v nemoralne namene v višjem nadstropju. S seboj so odgnali dva društvena brata, ki sta točila pivo.

Kasneje smo priredili veselico v korist "Slovenskemu zavetišču." Zopet smo dobili obisk od policije. Razlike je bilo le toliko da policija ni odgnala nobenega s sabo.

Vse nekaj drugega je pa, ako se vrše veselice v korist tukajšnji cerkvi. Takrat se lahko toči opojne pijače, kolikor hoče, in nihče jih ne nadleguje. Seveda jim mi ne želimo škode, ampak hočemo le s tem dokazati, da je povsod dvojna mera.

Apeliram pa na rojake, da se držimo od takih ljudi proč, ki so denunciantje in s svojim ovadstvom ne škodijo le posamezniku ampak celemu društvu. Obrekljivi hinaveci naj ostanejo med seboj, pošteni ljudje pa zopet zase Denunciantu ni bilo dosti, da nas je ovadil, temveč je policijo še nalagal, da izrabljamo dekleta v nemoralne namene, ako sodimo pa nastopu in izjavi policije. Proč ob takih ljude!

J. Markič.

O LEPOTI ČLOVEŠKEGA TELESA.

A. A. B.

Konec.

Umetnost edina piše pravo zgodovino svojega časa, zreali njegovo vsebino, okusu in modi podvržene oblike, kaže druga pota in druge ideale. In nam, iz te dobe porojenim, tej dobi ustvarjenim, je obraz Herma veliko preveč feminilen, čelo veliko prenizko in preozko. Je že res, da tiči za temi ravnimi in umerjenimi potezami ravno tako umerjena in ubrana duša, čista in jasna kot solnce na helenskem nebu; naš heroj pa, ki se je le z nadčloveško močjo preril skozi vso to od tisočletij nakopičeno ogromno snov, nosi druge poteze — nič ne de, da so sled bolesti, sovraštva in zaničevanja, sile in enerzije; kakor je velik, tako je lep.

Vsaka doba ima svoj poseben ideal človeka, poseben ideal njegove zunanjosti. Le pogledjte dame in kavalirje, ki jih je slikal Watteau, in vzemite potem v roke politično in kulturno zgodovino izza dobe francoskih Ludovikov. Ali pa kipe Canove in zlagana in afektirana direktoar in ampir, brezokusno imitirane starošrške kostume in barbarično našeljenje vojaške uniforme. Ko je lagal človek, je lagala tudi njegova umetnost. Ona je zrealo, v katero se je za vedno utisnila njegova podoba.

Tu imamo vse mogoče prikazni, taki so torej bili ali vsaj biti hoteli. Rod za rodom je klesal, slikal in opeval sebe in svoje življenje. Začrtal si je pota in zarisal ideale. Vse mogoče ideale; tudi svojo zunajost si je želel tako, da bi odgovarjala relativnemu pojmovanju človeka in človeškega življenja. Ženska, seveda, da bi odgovarjala vlogi, ki jo je igrala v njih vzajemnem razmerju.

Pa čeravno ni bil koncept, ki si ga je napravil o njeni lepoti, v vseh dobah enak, so fundamentalni pojmi njene lepote ostali vedno fiksni, to so oni pojmi, ki zahtevajo od nje razen zdravlja in mladosti očividno feminiteto, to je vse znake, ki pustijo sklepate na dobro mater. In zraven teh je vse drugo le malenkostno in površno.

Tako se tudi mi strinjamo s Salomonom, ko slavi lepoto svoje izvoljenke, in če bi naenkrat stala oživljena pred našimi očmi, bi vzkliznili z njim: Vsa si lepa, prijateljica moja, in nobenega madeža ni na tebi! Iz fantastičnih in slikovitih primer orientalskega

jezika pa bi anatom izlučil vsa ona fiziološka pravila, ki veljajo tudi nam; barva je pri njej svetlejša kot pri moškem, njena postava ni previsoka, pač pa vitka in gibčna; vrat ima dolg, lica rožnata in ustna temnordeča, bele zobe, goste lase in prsi kot "kozlička, dvojkka, ki se paseta med lilijami", polna zdravja je in mladosti.

Tudi Anakreontu je njegova ljubica tennih las kot svila mehkih, svetlega čela, dolgih med seboj ločenih obrvi; oči pa so resne in poredne hkratu, žareče, jasne kot one Atene, mokre kot one Kitere. Drugo pa kot vedno in povsod: mleko in rože.

Vobče je jezik, ki služi takemu popisovanju, neroden; človek čuti, da to, kar pove, še davno ni vse, in ženiira ga, da ne zna podati kaj več. Ko je v sredini šestnajstega stotletja izdal Luigini svojo knjigo "Il libro della bella donna", je prav lepo povedal, da je ta tema sicer težak a še vedno neprimerno lažji, kot če bi nam hotel pokazati podobo notranje lepote, a preko te meje se ni upal. Opisal nam je ideal renesanse: žensko plavih las, žarečih črnih oči, visokega in širokega čela. Pa tudi če bi bila lepa kot Napolitanska princezinja kiparja Zelderija da Settignano, bi nam nje karakteristično moško čelo ne ugajalo; za usta in nos pa imamo ni že več smisla, nego ga je imel naš Luigini.

Iz iste dobe imamo še vse polno drugih traktatov o ženski lepoti; zelo znan je na primer "dialog o lepoti žensk", spis Agnola Firenzule. Pa ni velike razlike med posameznimi; povsod je približno isto, več ali manj še danes ne razveljavljeno. Samo da se je lepoti nagega telesa pridružila nova lepota; če bi morala Frina danes pred sodnike, prišla bi v najnovejši pariški toaleti.

Rafinirane obleke je za našo dobo uprav značilen. Zraven se pa v razmerah, v kakršnih živi kulturni svet, telo še vedno zane-marja; le malokdo se še ozira na njegovo estetično obliko. Za take reči ljudje nimajo ne časa in ne smisla dovolj. In to je bilo vzrok, da je človek uvidel potrebo sistematične vzgoje svojega telesa, ko je spoznal odvisnost svojega duševnega življenja od primerne fizičnega razpoloženja. Ravnotežje med obema si je ta vzgoja postavila za cilj.

Izmed vseh narodov so bili edini Grki, ki so nam podali popoln sistem te vzgoje, sistem, ki je baziral na vseh posebnostih človeškega telesa, kot so pokončna ravna hoja, letanje, skakanje in ročnost. Otrok se v igri sam harmonično razvija, le delo, ki služi poklicu, mu da pozneje enostranski značaj, če ga docela ne zane-mari.

Šport je simptom novo porojene kulture, ki ji je higiena potreba, ki se je začela brigati za hrano in obleko, začela zidati kopeli, dostopne tudi delavstvu in drugim nižjim slojem. Nikakor ne dvomimo, da bo zdravo in krepko ljudstvo znalo veliko bolje izpolnjevati svoje socialne, gospodarske in sploh kulturne naloge. Vzgoja človeškega telesa postane tako del socialnega vprašanja.

Za vzor pa si je vzel moderni človek mašino; zahteva da elastično in gibčno telo precizno deluje, da je njegovi volji popolnoma podrejeno in le z ekonomijo porablja svoje dragocene moči. V prvi vrsti pa zahteva od njega zdravlja, ker zdravje je lepota, in lepota je zdravje; to velja za nas kakor za one, ki so bili model Fidiju in Praksitelu.

Tako smo na najboljši poti, da bomo tudi mi začeli častiti ono lepoto, za katero čut je položil Rodin v te besede: V celi naravi ni nič, kar bi imelo v sebi več značaja, kot ga ima človeško telo. Njegova moč in njegova grajevidna ustvarjajo vedno nove in vedno drugače podobe. Podobno je časih cvetki; vpoznjeno truplo tvori steblo, smehljajne obraza in svetla bliščoba las pa spržanje cveta; podobno je časih fino zakriviljenemu grmiču upogljive liane, s katero je Odisej nekdan primerjal Navzikao. Časih pa, kadar je sklonjeno nazaj, je zopet človeško telo kot pero, kot lep lok, s katerim bog Eros proži svoje nevidne pušice. Vedno bo človeško telo ostalo zrealo duše, v tem je njegova največja in glav-

RAČUN J. S. Z. OD 1. APRILA DO 30. JUNIJA 1913.

Dohodki.		
April:	Prenos iz marca	\$174.74
	Prispevki članov	293.90
	Znaki	11.50
	Članske knjizice	2.56
	Literatura in naročnina listov	9.10
	Tiskovine	9.57
	Povračilo	5.11
		\$ 506.48
May:	Prispevki članov	\$334.15
	Znaki	12.00
	Literatura in naročnina listov	10.19
	Tisk. fond in podpora listom	10.25
	Tiskovine	11.85
	Članske knjizice	1.36
	Poštarne marke	1.50
		\$ 381.10
Junij:	Prispevki članov	\$333.50
	Plača gl. tajnika—gl. urad in razno	17.24
	Tiskovine	9.40
	Literatura in naročnina listov	9.05
	Znaki	5.15
	Članske knjizice	2.64
		\$ 376.98
	Skupaj dohodkov	\$1,234.56

Izdatki.		
April:	Stranki za prispevke	\$ 76.70
	Državnim in okrajnim organizacijam	76.20
	Poštarne	25.00
	Literatura in podp. listom	16.30
	Express	.60
	Telefon	.50
	Izmena čekov	.15
	Pečati	.35
	Plače	67.00
		\$ 262.80
May:	Stranki za prispevke	\$ 84.30
	Državnim in okrajnim organiz.	84.30
	Tiskovine	56.55
	Plače	85.00
	Vožnje	35.00
	Poštarne	14.81
	Podpora listom in naroč.	9.25
	Literatura	10.16
	Izmena čekov	.15
	Urad. potreščine	.25
		\$ 379.77
Junij:	Stranki za prispevke	\$ 75.40
	Državnim in okrajnim organiz.	75.40
	Plače	67.00
	Poštarne	11.84
	Tiskovine	113.00
	Literatura	7.15
	Urad. potreščine	1.25
	Express	1.33
	Pečati	.70
		\$ 383.07
	Skupaj izdatkov	\$1,025.64
	Skupaj dohodkov	\$1,234.56
	Skupaj izdatkov	\$1,025.64
	V blagajni dne 30. junija 1913.	\$ 208.92

Imetje.		
Gotovina na roki dne 30. junija		\$208.92
Slov. in hrv.-srb. pravila na roki		100.00
Znaki na roki		13.67
Klubi dolgujejo na znakih in pravil.		127.08
Inventar		50.00
		\$ 499.67
Dolg.		
Zvezni tiskarni na prispevkih		\$386.87
Sekcijam poravnava po 3e za Jan., febr. in mare		140.25
Stranki za razna naročila		63.50
Srbski in bulgarski fond.		10.00
		\$ 600.62
Imetje		\$ 499.67
Deficit		\$ 100.95

Alex Susnar, gl. tajnik.
 Za Nadzorni odbor: SPAS. MARKOVICH, s. r. FRANK NOVAK, s. r. MIHAEL MAVRICH, s. r. JOHN ŽVANUT, s. r. NICK. HINICH, s. r.

NOVI SOCIALISTIČNI KLUBI.

Nov slovenski socialistični klub se je ustanovil v Meadow Land, Pa., z 22 člani. Tajnik kluba je Viktor Lenasi. Številka kluba je 118. — Le naprej!
 Nov slovenski socialistični klub se je ustanovil v Biwabik, Minn. z 20timi člani. Tajnik kluba je Frank Mahnič. Številka kluba je 119. — Le tako naprej!
 Nov slovenski socialistični klub se je ustanovil v So. Chicago Ill., s 7mimi člani. Tajnik kluba je Frank Pretnar. Številka kluba je 120. Naprej So. Chicago!

Carona, Kansas. Dne 9. avgusta t. l. smo se zbrali nekateri člani naših treh, v bližini se nahajajočih soc. klubov v dvorani sodruga Franc Zupančiča, da bi začeli vsi 3 klubi skupno delovati za napredek in korist delavstva.
 Ni nam pa šlo vse tako spretno od rok, kakor smo si prej predstavljali in sicer radi več vzrokov ne!
 Radi tega smo sklenili, da se zberemo zopet prvo soboto v septembru, to je 7. sept., ob 6. uri zvečer v istem prostoru, kakor sedaj.

Na to sejo se vabijo vsi sodruzi te nazebine in okoličice.
 Obenem pozivljamo tudi tajnike in organizatorje klubov št. 31 v Minera in št. 81 v Skidmore, da apelirajo na svoje člane, naj se udeležijo te seje v večjem številu.
 Razmotrivalo se bo v prvi vrsti radi veselice, katero hočemo napraviti skupno, drugi pa sestaviti potreben program za konferenco, ki naj bi se imele vršiti vsake 3 mesece — seveda tudi skupno. Na njih bi razmotrivali o stvarih, ki nam zamorejo pomagati k napredku!
 Pozdrav vsem zavednim delavcem! Blaž Mezori zač. zapisknikar.
 Johnstown, Pa. Klub, št. 65 v Cambry City priredi dne 24. avgusta izlet (piknik) in sicer tam, kjer je prej stanoval Feliks Volčko, komaj 5 minut hoda od "Street kare". Pridite gotovo vsi sodrugji. Pel nam bo soc. pevski zbor "Planinski raj".
 Veselica je velikega pomenu. Čisti dohodki so namenjeni za klubovo blagajno in za podporo listu "Proletarcu", da bi skoraj postal dnevnik.

na lepota, kar je Viktor Hugo nekoč izrazil s krasnimi besedami: "Kar ljubimo na človeškem telesu, ni toliko njegova prelestna oblika, marveč učinek plamen, ki ga preseva od znotraj."
 (Res, telo je zrcalo duše. Ali — mnogokrat se človek moti in vidi v tem zrcalu vse kaj drugega, kakor to, kar se v njem v resnici zrcali! Prava umetnost je, čitati hinavec in zahrbtno iz njegovih finih potez in iz njegovega smehljajočega obraza in njegovih "odkritosrčnih" iskričih oči. Najlepši ljudje so lahko tudi najrafiniranejši lumpje! Človek mora biti res velik opazovalec in psiholog — umetnik, — da vili in spozna — v krasnih, umetnih zrcalih — črne madeže — vso umazanost in nesramnost, ki se včasih skriva v njih ozadju! — Op. ur.)

SOCIALIZEM IN MODERNA VEDA.

(Dalje.)
 Ta izvajanja Häckela sem po dal zato tako obširno, ker jih v nekoliko drugačnem tonu in večalimaj spretno prelevajo vsi nasprotniki socializma, ki radi zavzemajo znanstveno pozo, ponavljajo v polemikah iz same zločnosti obrabljene fraze, ki imajo nekaj kurza tudi v znanosti.

Ni težko dokazati, da je v tej polemiki Virehow razodel zanesljivejši in jasnejši pogled, ker ga je zgodovina zadnjih desetletij popolnoma opravičila.
 V tem času so namreč obe smeri neznanstveno narasli, prvo so v nje bistvenih delih sprejeli vsi prirodoslovci brez ugovora, druga se je s svojimi splošnimi stremiljenji kakor s svojo politično taktiko razširila po vseh kanalih javne zavesti in vesti, tu kakor cele pokrajine preplavaljoče val pod rastočim pritiskom gnotne in npravne bede, tam kakor v najdrobnejše vejice mišljenja počasi in neprenehoma pronicajoča masa, ki se je polotila vseh glav, katere ne tiče popolnoma v jarmu predsodkov ali pa niso obnorele pri državnih jaslih.
 Politične in znanstvene teorije so prirodni pojavi, kot vsi drugi, in ne muhaste in efemerne arabeske samovoljnosti avtorjeve: če sta obe glavni smeri moderne misli — kot slučaj intelektualne simbioze —, da si ne nasprotujeta nepremostljivo in nespravljivo. Vrhutega pa trije osnovni razlogi, ki jih obsegajo Häckelova proti socializmu naperjena izvajanja ne vstrežajo niti elementarni kritiki znanstvenih pojmov, niti nepristranskemu opazovanju vsakdanjega življenja.
 Ti trije argumenti so sledeči:
 1. Socializem stremi po prazni enakosti vseh in za vse. Nasprotno pa kaže darvinizem ne le obstoj, temveč tudi organske vzroke neenakosti ljudi, po njih sposobnosti in po njih potrebah.
 2. V življenju človeštva in vsega organskega sveta je ogromna večina rojenih individuih posevečena poginju, ker zmaguje le majhna manjšina v boju za obstanek. Nasprotno pa trdi socializem, da vsi lahko obstanejo v tem boju in da nikomur ni treba poginuti.
 3. Boj za obstanek ohranja najspodobnejše ali najbolj prilagodene, in odtod izvira aristokratski proces individualnega izbora v nasprotju z demokratičnim, kolektivističnim niveliranjem socializma.

II.
Neenakost ljudi.
 Prvi teh ugovorov proti socializmu je docela neosnovan. Če bi bilo res, da stremi socializem po enakosti vseh ljudi, tedaj bi bila popolnoma opravičena trditev, da ga darvinizem odklanja. (Huxley. "On the natural inequality of men" (Nineteenth Century, January 1890:). Četudi smatra danes marksizem, bodisi v dobri veri prelevajoč obrabljene fraze, bodisi mala fide, razgret od polemike, socializem za označenje in niveliranje, resnica je, da znanstveni, t. j. po Karlu Marxu zasnovani in edini podpore ali izpodbijanja vredni socializem nikakor ne tajni neenakosti ljudi kakor organizmov sploh, bodisi

prirojene ali pridobljene, telesne ali duševne naravi.
 Dedščina premaganega utopiističnega socializma je, ako še danes goje nekateri marksisti egalitarne misli, zlasti glede razmerja obeh spolov, ki so popolnoma nevdržljive. Tako ponavlja Bebel v svoji znani knjigi o ženski, da je tudi v psihološkem oziru enaka možu, in poizkuša ovreči znanstveni dokaz spolnih razlikov. (Pr. Ziegler J. e. p. 25—37.)
 Po znanstvenih preiskavah Lombrosa in Ferrera pa ne gre več zanikavati, da stoji ženska v fiziološkem in duševnem oziru pod možem; v darvinističnem smislu sem podal razlago tega dejstva, sprejeto tudi od Lombrosa, češ, da so vsi specifični znaki ženske rezultanta važne funkcije materinstva. Bitje, katero poraja drugo, ne v površnem obsevu, temveč z organskimi in duševnimi žrtvami nosečnosti, poroda in dojenja, ne more zase ohraniti prav toliko energije kakor mož, kojega vloga pri ohranitvi vrste je vse neznatnejša.

Zategadelj je ženska — izjeme so povsod — manj občutljiva, kar ji omogoča, da vedno iznova sprejema nase ogromne žrtve materinstva. Zategadelj je inteligentna, zlasti sintetična zmožnost ženske manjša; ako je ženska redkokdaj genialna, tedaj pač zato, ker mora porajati genialne možje. Odtod dejstvo, da imajo ženske z visokorazvito občutljivostjo in inteligencio malo ali celo nič materinskega čuta in da mnogo žensk duševno dozori šele po preteku spolnega življenja.

Dasi je gotovo, da stoji ženska med otrokom in razvitim možem, so vendar socialistične zahteve v ženskem vprašanju popolnoma opravičene. Ženska kot človeško bitje in kot stvarnica človeka zasluži višje pravno in npravno stališče, kakor ga zavzema v današnji družbi, ko ni drugega kot tovarna živina ali pa zabavni predmet; prav tako moramo zahtevati specialne delovne pogoje za ženske z ozirom na posebna telesna in duševna svojstva žene, ki pešajo pod sedanjim gospodarskim individualizmom v trdem delu na polju in v tovarnah, dočim jim zagotovi socializem popoln razvoj ob duševno in zdravstveno urejenem telesnem delu, katero vstreza dostojanstvu materinstva.

Socializem misli na enakost vseh ljudi prav tako malo — kakor n. pr. na agitacijo, da naj bodo odslej vsi ljudje 1.70 m visoki. Socializem vendarle ni stvar, ki bi se dala tako lahko in zložno ovreči.
 Socializem izjavlja: Ljudje so neenaki, ampak ljudje so. To se pravi, četudi se vsako človeško bitje po svojem rojstvu in razvoju večalimaj loči od ostalih individuih, ker je na svetu prav tako težko najti dvoje enakih poedincev, kakor v gozdu dvoje enakih listov, šma vendar vsak človek kot tak pravico do človeške eksistence in ne do življenja črne živine.

Tudi socialisti vemo, da niso vsi ljudje za isto delo, danes ne, ko socialni razločki večajo prirodne razločke, pa tudi v socialistični državi ne, ki pojde s svojimi organizacijami za ublažitvijo prirojnih razločkov. Zmerom bodo ljudje, sposobni po svojih nožganih in mišičevju bolj za znanstveno in umetniško delo, in drugi, ki so bolj za poljsko delo, za rokodelstvo in fino mehansko delo. Ali česar naj bi v bodoči državi ne bilo in česar ne bo, da mnogi sploh ne delajo, drugi pa preveč ali pa za prenizko mezd.

(Dalje.)
 37 narodov zastopanih v socialistični Internacionali.

Camille Huysmans, gl. tajnik mednarodnega socialističnega biroa v Brusselju je ravnakar izdal statistiko o narodnostih, ki so zastopani v mednarodnem birou. Ti narodi — odnosno države — so: Argentina, Avstralija, Avstrija, Belgija, Češka, Bolgaria, Kanada, Chile, Cuba, Kitajska, Danska, Finska, Francija, Nemčija, Angleška, Grška, Holandska, Ogrska, Italija, Japonska, Letsko, Luxemburg, Nova Zelandija, Norveška, Poljska, Portugalska, Rumunska, Rusija, Srbija, Južna Afrika, Španska, Švedska, Švica, Turška, Zd. države in Uruguay.

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko Bol. Pod. Društvo

Ustanovljeno 16. januarja 1891.

Inkorporirano 24. februarja 1908 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:
 Predsednik: MARTIN OBERŽAN, Box 72, Mineral, Kans.
 Podpreds.: FRANK AUGUSTIN, Box 360, W. Mineral, Kans.
 Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
 Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245., Mulberry, Kans.
 Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:
 PONGAČ JURŠE, Box 357, W. Mineral, Kans.
 ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.
 MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:
 JOSIP SVATO, Woodward, Iowa.
 JAKOB MLAKAR, Box 320, W. Mineral, Kans.
 JOHN ERŽEN, Jenny Lind, Ark., Box 47.

Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša samo eden Dolar. Vsi dopisi se naj blagovoljivo pošiljati, gl. tajniku. Vse denarne pošiljatve pa gl. blagajniku.

SPREMENBE PRI KRAJEVNIH DRUŠTVIH A. S. B. P. D. V MESECU JULIJU 1913.

Novo ustanovljeno društvo št. 23 Pleasant Valley, Pa. Frank Zajc, Jacob Zajc, Ludvik Adamič, Math Breznik, Frank Kužnik, Matija Ivančič, Anton Tony, Frank Mrak, Rudolf Suša, Frank Oblak, Mihael Anžič, Frank Čampa, Anton Maslo, John Glastove in John Juvan.
 Društvo šteje 15 članov.
Novo pristopili člani in članice:
 K društ. št. 10. Frank Jesenik, John Mohar, Alojzija Mohar in Mary Petschauer.
 K društ. št. 11. Vid Podbešek.
 K društ. št. 12. Frank Rezišnik.
 K društ. št. 13. Josef Krizaj, Valentin Pipp, Anton Štrukelj, John Zabavnik in Max Juvan.
 K društ. št. 16. Karl Pance.
 K društ. št. 19. Ernest Jesimšek in John Kramer.
 K društ. št. 19. Ernestetaoinn.
 K društ. št. 20. Matevž Pintar, Frank Suštaršič, John Debeve in Josef Kolene.
Prestopili člani in članice:
 Od društ. št. 1. k društ. št. 16 Frank Anžel.
 Od društ. št. 4 k društ. št. 9. John in Katarina Dollar, John in Mary Petrič.
 Od društ. št. 6. k društ. št. 11. Frank Močnik.
 Od društ. št. 11. k društ. št. 16. Alojs Škrbinek in k društ. št. 19 John Lekše.
Suspendirani člani in članice:
 Pri društ. št. 1. Matevž in Katarina Škrbinec, Jos. Bichelmeier, Lovrene Kremžer, Jos. Jetzbacher, M. Brezovar, Ant. in Peter Menghini, Leo Bosetti in Anton Kaus.
 Pri društ. št. 2. John Fidel in Bernard Hribar.
 Pri društ. št. 3. Jos. Ramšak, Bl. Bogataj, Fr. Prisljan, Dom. in Antonija Camona.
 Pri društ. št. 4. And. Drobné, Mart. Lahnér, Aug. Golle, Pacif. in Mary Samodosa.

Umrli člani in članice:
 Pri društ. št. 1. Frontenac, Kan. Mary Erznožnik cr. št. 8. Umrla 11. maja t. l.
 Pri dr. št. 4. Mineral, Kans. Frank Matelko cr. št. 1241. Umrl 2. junija t. l.
 Pri dr., št. 11. Breezy Hill Kans. Georg Kraiger cr. št. (?) Umrl 2. junija t. l.
 Pri društ. št. 14. Maynard, O. Georg Jurkovek cr. št. 1001. Umrl 5. julija t. l.
 Pri dr. št. Weir, Kans. Franciska Schuberger e. št. 427. Umrla 22. julija t. l.

Opomba: V slučaju da društveni uradniki opazijo pri spremembah kako pomankljivost, naj blagovoljivo takoj naznaniti na glavni tajniški urad, da se nedostanki v prihodnji popravijo. Z bratskim pozdravom
 John Černe, gl. taj.

Na piknik vabimo naš sosedni pevski zbor iz Franklin-a, Pa., kakor vse rojake in rojakinje. Bratje rojaki, delajmo skupno za delavsko stranko. Potem nam bo znaga zagotovljena, da se ostresemo kapitalističnega jarma, ki nas tlačii in izkorišča že toliko let!
 Vstopnina za piknik je za gospe 25c., gospe so proste.
 Za dober prigrižek, hladno pivo in sladoled bo skrbel za to izvoljen odbor.
 S soc. pozdr. vsem sodrugom in sodruginjam!
 John Hribar, tajnik in agitator!

AGITATORIČEN FOND
 za pošiljatev Proletarca med štrajkujoče rudarje v Calumet, Mich. so darovali sledeči:
 Chas. Pogorelec, Pueblo, Colo. \$2.00
 Mike Keke, Chicago, Ill. 50
 Mednarodni Soc. Klub, Yale, Kans. 2.50
 Anton Rupar, Yale, Kas. 50
 Jug. Soc. Klub, št. 73. 1.00
 V blagajni dne 7. avg. '13. 2.25
 Skupaj \$8.75
 Stroški:
 550 iztisov, št. 309 5.50
 V blagajni dne 16. avg. '13. \$3.25

Listnica uredništva.
 Prošli teden je bil tiskarski škrat zelo nagajiv. Ustrelil nam je par debelih divjih — kozličkov!
 Na prvi strani pod opazko k "Telegram-u" mora stati — Op. ur. —, ne pa — Pavel Dolenc, tajnik —.
 Na tretji strani v 4. koloni 72. vrstici mora biti: **Strasti ne buči vihar**, ne pa — strasti ne bučič vihar. —
 Druge manjše napake upam, da so si čitatelji sami popravili.
 Vsi dopisi, ki so nam bili poslani do danes, a še niso objavljeni, pridejo prihodnjič gotovo na vrsto.
 Za uredništvo: Škof.

SODRUGI!
 Vsak socialist bi moral naročiti "PROLETARCA," kajti list H. vi samo od svojih naročnikov.
 Vsak socialist bi moral širiti "PROLETARCA," kajti to je prva naloga naše stranke.
 Vsak socialist bi moral točne plačati naročnino za "PROLETARCA," ker le na ta način se zamore osigurati napredek našemu listu.

Stranka

IZVLEČEK VAŽNIH SKLEPOV
NA SEJI EKSEKUTIVE
J. S. Z. DNE 9-10 AVGUSTA
1913.

Navzoči od eksekutive so: Bajkić, Polovina, Sović, Petrić, Godina, Šušnjarić, Dubravac, Masten. Od urednikov so za Proletarca Fr. Škof, od R. S. Masten, od N. G. Bornemissa. — Od nadzornega odbora so bili navzoči M. Mavrič, John Žvanut in drugi dan Fr. Novak in Nick Hiniech. — Od odbora za tiskarno je bil navzoč sodr. Zavertnik ml. — Predseduje Dubravac.

Zapisnika od 12. in 19. julija se sprejmeta. — Dopis gl. odbora skupne stranke, v katerem apelira na članstvo za razpis 25e posebnih prispevkov, da se pokrije stari dolg stranke se vzame na znanje in apel ter marke razpošlje na klub.

Prečita se list sodr. W. Brantstetter, gl. tajnice ženskega agitacijskega odbora, v katerem apelira za sodelovanje jugoslovanskega ženstva v agitaciji za socializem. Predlaga, da pošlje zveza eno zastopnico v ta odbor. To se vzame naznanje in če je mogoče tako sodruginjo T. Polovina.

Glede govornikov, ki jih rabijo v Ironwood, Mich., Chisholm, Minn., Indianapolis, Ind., in Cleveland, se po mogočnosti povsod ustreže.

Prečita se list od kluba št. 27 Cleveland, Ohio, v katerem apelirajo za preselitev Proletarca v Cleveland, češ da so tamkaj boljši materialni pogoji za razvoj lista nego v Chicagi. — Po daljši debati, katere se vdeležijo Savič, Petrić, Godina, Marković in Bornemissa, se sklene, da se želji clev. sodrugov ne more ustreči, ker imajo dovolj prilike agitirati za Proletarca v Clevelandu, tudi če je list tiskan in upravljan v Chicagi. Če potrebujejo sodrugi v Clev. posebne izdaje lista, to lahko po previdnosti naredi uprava Proletarca. Glavno je, da se v list dopisuje in da se mu pridobiva v naselbinah naročnikov. Proletarec bi imel danes v Clevelandu lahko do 3000 naročnikov, a jih nima.

Želja po ustanovitvi lokalnih listov je bolezenska, zvezana z velikanskimi žrtvami, če skuša uredništvo želje le nekaj posameznikov. Najti socialističen list zahteva velikanskih materialnih in duševnih poškrtvovalnosti, predno si ustvari eksistenco. Proletarec še vedno ni v tako sijanem gmotnem položaju, da bi postali naenkrat brezbrizni zanj in se zanimali za polovičarske lokalne liste. — Jasen dokaz zavoženih brezvestnih načrtov s špekuliranjem posameznikov je sedaj v Milwaukee, Wis., kjer je klub št. 37 dobil na vrat Bodočnost, ki ga je ustanovil na svojo pest prejšnji ured. Proletarca, a je sedaj klubovim članom, ki so postali delničarji tega podjetja samo za duševno in gmotno oeklo. To najjasmaje priča zadnji čas agitatorično delo kluba. Se jih v tem smislu obvesti.

Lučičevo poročilo o delu st. lousške in E. st. lousške organizacije se vzame naznanje. Sprejme se tudi priporočilo, da se izplača sodr. Ad. Lukešiću, ki se nahaja na agitatoričnem potu po državi Illinois, \$25, za potne stroške in da se ga pooblasti kot agitatorja za naše časopisje in organiziranje novih socialističnih klubov.

Na to poda tajnik tiskarskega odbora poročilo o računih, ki se ob javijo pozneje v naših listih, ko bo vsa zadeva glede tiskarne v ređu.

Zaključek sobotne seje. — Nedeljska seja: Predseduje Dubravac. Navzoči so vsi prejšnji in sodr. F. Novak in Nick Hiniech, ki sta prišla iz Milwaukee radi pregledovanja zveznih računov pozneje. Predno se preide na dnevni red, dobi sodr. Novak besedo, da pojasni, kako zvezne knjige kažejo, da klub dolgože že tri mesece na prispevkih; in ker ni bilo poslanih mesečnih poročil, se ne ve, kako pravi pravi stoji s tem klubom, je li še aktiven ali ne. Če se izkaže da dolgože klub tri mesece, potem sodr.

Novak po pravilih ne more biti več član nadzornega odbora.

Sodr. Novak pojasnjuje, kako so bili v Milwaukee zapeljani po Zakrajsku, ki je ustanovil list in pozneje obesil na vrat enega članom socialističnega kluba, vsled česar imajo že gmotne in duševne zgbue. Vled preoblega posla z listom je zaostal tudi delo v klubu. Pravi, da mora biti poročilo za maj v uradu, ker ga je bil poslal. — Sodrug Petrić na to preiše in konstatira da je poročilo za maj v resnici v uradu na kar priporoča, da je njegov mandat kot član nadzornega odbora s tem pravomočen. To se sprejme. — Nato se sprejme predlog, da se voli odbor, ki ima nalogo preiskati zadevo radi lista Bodočnost, kdo so glavni krivci, da se je klub št. 37 zapletel v ta list, vsled česar se je zanemarilo mnogo dela v klubu. — V ta odbor so izvoljeni sodrugi Petrić, Savič in Masten. Tozadevna seja, na kateri se vrši zaslišba se vrši v Finski dvorani v Milwaukee, ob 8. uri zjutraj dne 24. avgusta t. l.

Sodr. Šušnjarić vpraša za 8-10 dni odsotnosti iz urada, da bi šel na agitacijo med štrajkarje v Calumet, Mich., kjer bi obdrževal shode za W. F. of M. Vse tozadevne stroške plača rečena organizacija. Ugovora ni.

Sodr. Petrić poroča, da je slov. upr. odbor odposlal že na lice mesta sodr. Savsa, ki je sedaj začasni organizator W. F. of M., dokler traja štrajk. Agitira tudi za Proletarca, v kolikor se v takih razmerah da.

Sodr. Šušnjarić mnenja, da je treba nekaj ukreniti radi stalnega organizatorja za zvezo. Mnenja je, da je treba ustanoviti poseben fond za vzdrževanje agitatorja. To bi se dalo narediti, pa le na ta način, da se poviša mesečne prispevke — in sicer ne manje od 10c. — Vname se debata, katere se udeležijo Godina, Savič, Petrić, Marković. — Konečno se zaključijo, da vzame eksekutiva inicijativo in da se da to članom na splošno glasovanje. Glasovnice o tem predlogu morajo biti vrnjene najkasneje do 30. septembra; s 1. oktobrom pa stopi odlok, če bo sprejet — v veljavu. Vled tega odloka pripravi gl. tajnik glasovnice.

Gl. odbor J. S. Z.

Razno.

OB SPOMIN.

V strehe dvonadstropne hiše v New Yorku v Maxweber Ave., Jamaica, L. I. je padel 32 let star mož in je izgubil pri tem svojo spomin. Nikakor ni mogel povedati več svojega imena.

Ko so ga preiskali so s težavo dognali, da je to William Hetman, a natančnejši naslov njegove rodbine mora iskati policija.

Avtomobilska nesreča.

Avtomobil, v katerem sta se vozila španski grof Fernandez Volles d' Altala iz Barcelone in njegova žena, ki sta bila na letovišču v Bourboule, je porušil ograjo mostica blizu Lagujela in se prevrnil devet metrov globoko v potok. Grof in grofica, stara 30. oziroma 25 let, sta se ubila.

Strašna rodbinska tragedija.

V vasi Mazac blizu Celaisa na Francoskem je 44letni Lafont po nekem ostrem sporu šestkrat ustrelil na svojo ženo in jo smorno ranil. Potem je vtaknil herki, ki je par let stara, dinamitno patrono v usta. Kmalu nato je nastala strašna eksplozija. Ko so prihiteli ljudje, so našli očeta in mater strašno razmrevarjena, mater pa umirajočo.

Požigalka in večkratna detomorilka.

Iz Št. Vida ob Glini poročajo: Pred nekaj dnevi je pogorelo v okolici gospodarsko poslopje posestnika po domače Gadarja. Ker je bilo jasno, da je bil ogenj podtaknjen, so začeli iskati požigalca in so aretirali končno kot požigalko Gadarjevo dekle Marijo Mesner. Aretacija se je izvršila vsled ovadbe gospodarja, ki je izpovedal za dekle silno obtežilo. Komaj 24letno dekle je imela že pet otrok. Štirje otroci so kmalu po rojstvu nenadne smrti umrli. Zadnji otrok, katerega je imela Mesnerjeva pri sebi, je star dva

in pol meseca. Pri izbruhu ognja je našel gospodar tega otroka poleg kupa sena na hlevu, ki je rešil otroka, katerega je našel slučajno še o pravem času. Pod istim kupom je bil zaneten tudi oženj. Očividno je torej, da je Mesnerjeva podtaknila ogenj, da bi pogorel hlev in v njem njen otrok, katerega je položila h kupa sena. Sodišče je uvedlo strogo preiskavo. Mesnerjeva je zaprta sedaj z rešenim otrokom pri okr. sodišču v Št. Vidu.

Kinematografirani manevri.

Avstrijsko vojno ministrstvo izdaja že nekaj časa poseben dnevnik "Militärische Rundschau", ki ima seveda v prvi vrsti nalogo peti slavo vojni upravi, dokazovati, da je vsa modrost Avstrije spravljena v vojaških uniformah in delati reklamo za militaristične zahteve. Temu listu se je zadelo, da je armada v Avstriji premalo popularna. To je pravzaprav čudno, zakaj izmed prebivalcev, ki se niso izselili in ki niso v kuti ali pa v kakšni hiralnici, bo težko dobiti katerega, ki ni sam nosil puške ali pa vsaj prevažal c. kr. seno. Ker so bili takorekoč vsi Avstrijski vojaki, ali so pa še vojaki, ki morala biti armada najpopularnejša institucija v državi. Ali redakterjem vojaškega lista se zdi, da ni: in tudi nam se zdi tako. Ali to bi se dalo vendar nekako razumeti. Če se ljudje spominjajo na vse tiste "Schweinshund" in "Rhinoze-rose", ki so jih požirali po kasarniških dvoriščih in na vajah, se iz takih spominov težko izemimo popularnost. Gospodje bi jo vendar zelo radi imeli; zakaj za popularno armado je vse lože zahtevati danes nove puške, jutri nove kanone, pojutrišnjem nove rekrute, potem zopet puške za te rekrute itd. Pa so si belili glavo, kako bi napravili armado popularno. Iztuhtali so, da je velika napaka, da ljudstvo ne vidi velikih manevrov. Na Nemškem je pri vsakih manevrih cela armada gledalec in časopisje oznanja že davno prej, kje bo kaj videti. Pri nas ni tega. Le posamezni časopisi poročajo naknadno, da so bile vaje in da je šlo vse v redu. No, vojaški uredniki spoznavajo, da imajo civilisti tudi druge opravke. Nekdo mora naposled vendar zaslužiti denar za davke, da se morejo vojaški izdatki množiti. In ker nima vsakdo časa, da bi gledal manevre, predlaga vojaško glasilo, naj se naznanjajo manevri kinematografskim podjetjem, ki naj se tudi povabijo, da jih kinematografirajo. To je res ženjalna rešitev težkega problema! Prijatelji ljudske izobrazbe si že cela leta belijo glave, kako bi se dobilo od kinematografov kaj koristnega. S posredovanjem umetnosti ni bogve kaj, zakaj film ni ne slika, ne plastika, ne življenje. Galerij ne more nadomeščati, gledališča, koncertov tudi ne. Mislili so, da bi se dal spraviti v službo znanosti in nekateri začetki so opravičevali prav lepe upe. Njegovo pravo nalogo pa je odkril vendar šele vojaški list. S kinematografiranimi manevri popularizirati armado! Pri tem bi bil še dobiček, ker je kinematograf nem, in noben Trottel in Rindvieh ne pride do gledalecvehih ušes in nobenihi modrosti pri "Bespreehungi" mu ni treba poslušati. Ali pri manevrih se gode včasih majhne in večje zelo in zelo velike neumnosti. Civilisti sicer navadno ne razume tega, vendar bi pa kazalo, aranzirati posebne manevre "brez napak" za kinematografe. Naposled bi se dalo napraviti vse to s kaširanimi figurami in polagama bi kinematograf nadomestil manevre sploh. Kjer je začetek, je pa tudi razvoj, in končno bi se dale še vojne opraviti kar s filmi. To pa vojaškemu listu in njegovim patronom nemara vendar zopet ne bi bilo prav. In da se ne pride do takega cilja, bi bilo bolje, da se sploh ne začne. Nam bi se to zdelo sploh za vsak slučaj najbolje.

Proces zaradi lurskih čudežev.

Iz Solnograda poročajo, da je dr. Aigner, ki se je mnogo bavil z lurskimi ozdravljenji in pred kratkim o tem predaval po raznih avstrijskih mestih, tožil klerikalno "Salzburger Chronik", ker ga je ista žalila zaradi tega predavanja. Proces obeta zanimivo razpravo.

Roparji in vlomjci

so se zadnji čas pojavili na Savi in Javorniku. Pretekli teden je bilo v nekaterih hišah, prodajalnah itd. vlomljeno in več denarja in blaga pokradeno. Orožništvo pridno zasleduje zločince.

Za načelnika okrajne bolniške blagajne v Ljubljani je bil na četrtkovi seji odbora delojemalec soglasno izvoljen sodrug I. Mlinar, ker je s. Bartl odklonil izvolitev.

NE OZIRAJTE SE

na to, kar drugi povedo, ampak pridite in prepričajte se sami KAKO LETNO IMAJO FARMARJI

na farmah, katere smo mi prodali, ne samo v Wausaukee, Wis., ampak tudi v sosedni slovenski naselbini Crivitzu in vsi tej okolici.

Vincenc Petrovič iz Johnson City, Ill., kateri je bil tukaj v sredi meseca julija in se na lastne oči prepričal kako letno imajo taktajšnji farmarji v primeri z onimi iz južnega Illinois, se ni mogel načuditi rodovitnosti te zemlje, dobremu in ugodnemu podnebju in zdravi in čisti vodi. Navdušen je vzel seboj nekaj vzorcev, da jih pokaže svojim prijateljem. In prijeli smo pismo od njegovega prijatelja Josipa Remitz, v katerem nam piše med drugim sledeče: "Dam Ti vedet, da sem govoril s stricem in Petrovičem in sta mi pravila, da sta prav zadovoljna. Tudi sem videl stvari, ki sta jih prinesla iz Wausaukee in kar nisem se mogel dovolj načuditi, da je tako dobro zrastle in obrodilo v takem malem času, zatorej Ti povem, da sem res zadovoljen. (Remitz je od nas kupil farmo v aprilu). SEDAJ JE ČAS, da si pridete ogledati ta svet, ravno sedaj, ko je malo žito v klasju, ko je druga kosnja skoro zrela, ko vidite kako drevesa rade in koliko krompirja sme farmar pričakovati. Južne države so uničene od prevelike suše, vsa letina zgrede slabo v Marinette County smo imeli dosti dežja celo leto. Letina dobro zgrede in farmar se veseli obile žetve. Pašniki so lepi, zeleni, koruza je temno zelena, žitna polja zgredata kot morski valovi. Take rejene in debele živine malo kje najdet, kot ravno tu." Kdor misli kupiti farmo, divji svet ali pa že obdelano s poslopji, naj pride sedaj ali pa piše za natančnejša pojasnila.

ADOLF MANTEL,

133 W. Washington St. Chicago, Ill. Room 1007 — Tel. Franklin 1800 (Advertisement) (Advertisement).

Iz gotovega vzroka prodam iz lastne roke svojo dobro urejeno Unijsko brivnico obstoječo iz dveh stolecv ter kopalščem v katerem si lahko napravivi mrzlo ali vročo kopel. Ta brivnica se nahaja na vogalu nasproti tovarne v ktereji dela okoli 800 delavcev noč in dan, ter je dobro obiskana od različnih narodov. (Advertisement.)

FRANK LEVSTEK, 923 Wooster Ave., BARBERTON, O.

Zoper krč v želodcu

kateroga povzroča driska — vzemite

Severovo zdravilo zoper drisko

(Severa's Diarrhoea Remedy)

ter ne uživajte drugega prvi dan, nego toplo vodo. Ta način je zelo uspešen. Pokušajte ga in prepričajte se. Cena 25 in 50 centov.

Za rane in odrge

Za ureze in ožganine, ni boljšega nego je

Severovo Zdravilno Mazilo

(Severa's Healing Ointment)

To mazilo ima na stotine uporab. Imejte ga vedno pri roki. Nekdaj ga bote rabili. Cena 25 centov.

Nosni katar,

mrzlica in prehlad v glavi se takoj vdajo učinkom

SEVEROVEGA Mazila zoper katar

(Severa's Catarrh Balm)

Pokusite ga. Ne bo vam žal. Cena 25 centov.

V lekarnah ali od nas.

W.F. SEVERA CO.

CEDAR RAPIDS, IOWA

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Zdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravilo 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 popel; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeči bolniki naj pišejo slovensko.

JOS. A. FISHER

Ima za razpolago vsakevrstne pivo, vino, smedko, l. t. d. Izvrstni prostor za okrepčilo. 3700 W. 26th St., Chicago, Ill. Tel. Lawndale 1761

Delavei na Aurori, Minn., in tisti, kateri pridete na Auroro, ne pozabite posetiti Kovačev "Saloon" kjer vam bude sođr. Movlan potrestel s hladno in svežo pijačo in unijkimmi smodkammi. Delavei, podpirajte svoje organizirane tovaršve. ANA KOVAČ, Aurora, Minn.

Kje je vaš želodec?

Nek slavni zdravnik je rekel, da po jedi bi mi ne smeli vedeti, kje je naš želodec; to se pravi, da bi ne smeli občutiti vajmajarje bolezni ali vznemirjenja. — Popolnoma zdrav človek bi ne smel občutiti, kje je njegove sreče, njegove obisti ali njegova jetra. Kakor hitro vam želodec naznanja, kje da je, z bolestinimi slabostmi, bluvanjem ali otožnostjo, bi se smeli zanesti na Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino. Ono ojači želodec, urejuje prebavljenje in olajšuje zaprtnico. — Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino je dobro hišno zdravilo, ki je velika odpomoč v gotovih boleznih, nervoznosti, bluvanju, krču, zgrubi apetita in zaprtnici. V lekarnah. Jos. Triner, 1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Trganje v živehi, pretege in oteklina se hitro ozdravi z Trinerjevim linimentom. (Advertisement.)

NAROČITE SE NA DNEVNIK "ZARJA"

Kdor želi čitati podučne članke o socializmu in novice iz starega kraja, ta naj se naroči na edini slov. socialistični dnevnik "ZARJA." "Zarja" izhaja v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 6/II in stane za Ameriko \$6 za celo leto.

ALOIS VANA
— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.
1837 So. Flank St. Tel. Canal 1406

CARL STROVER
Attorney at Law
Zastopa na vsih sodiščih.
St. sobe 1009
133 W. WASHINGTON STREET,
CHICAGO, ILL.
Telefon: Main 3989

TUJCEM priporočam svoje dobro urejeno prenočišče in restavracijo, domačinom pa svoj saloon, vsem skupaj pa vse.
IG. KUŠLJAN
229—1st Ave.
MILWAUKEE, WIS.

M. JOVANOVIČ
84 — 6th Str. Milwaukee, Wis.
PRODAJA ŠIFKARTE.
Pošilja denar po pošti in brzojavno. Izdeluje: Obveznice — Pooblastila — Prepovedi, potrjene po notarju in ces. in kr. konzulatu.
EDINA HRVAŠKO — SLOVENSKO — SRBSKA AGENCIJA.

LOUIS RABSEL
moderno urejen salun
NA 480 GRAND AVE., KENOSHA, WIS
Telefon 1199

SALOON
z biljardom in kegjiščom
Poleg saloona dvorana za društvene seje, veselice itd.
John Stražišar
611 Market St., Waukegan, Ill. Phone št. 671.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.
NIZKE CENE.
Velike ugodnosti:
električna luč, izvrstna kuhinja, vino zastoj, kabine tretjega razreda na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri popoldan iz New Yorka:
Argentina 28. maja
Oceanic 7. junija
Martha Washington . . 14. junija
Za vse informacije se obrnite na glavne zastopnike
PHELPS BROS. & CO.
Gen'l Agt's, 2 Washington St., New York.
ali pa na druge uradne zastopnike v Združenih državah in Canadi.

POZORI! SLOVENCII! POZORI! SALOON
s modernim kegjiščom
Sveže pivo v sodkih in buteljnah in druge raznovrstne pijače ter unijkimmi smodka. Potniki dobre ledno prenočišče za nizko ceno.
Postroba točna in isberna.
Vsem Slovenceem in drugim Slovancom se tople priporoča
MARTIN POTOKAR,
1625 So. Centre Ave. Chicago

M. A. Weisskopf, M. D.
Izkušen zdravnik.
Uraduje od 10—12 predpoldne in od 7—9 zvečer. V sredo in nedeljo večer neurađuje.
Tel. Canal 476.
1842 So. Ashland ave.
Tel. residencee: Lawndale 8996.

GOSPODINJE POZORI!
Priporočamo vam v prodajo vse stvari, ki spadajo v grocerijsko ali mesarsko obrt. Vse po najnižjih cenah. Na zahtevo se dovaža na dom.
G. Mamčlovich & Co.,
331 Greeve St., Conemaugh, Pa.
Tel. Con. 4050.

Važno uprašanje!
DO mi opravi
najbolje in najceneje!
Konzularne, starokrajnske sodnijske in vojaške
JAVNI MOŠTER
Kakec
220½ Grove St
Milwaukee, Wis.

Kaj piše Jaka Štrigelj.

Biwabik, Minn.

Dragi Jaka!
10. augusta smo si ustanovili "Bečlarsko Društvo" tukaj in sicer med Beligrad in Monica majno. Ker nas je tukaj precej bolj malo, živimo v treh kempah v Novi York lokation.

Pri ustanovitvi smo sklenili, da na vsak način si moramo dobiti eno žensko bitje, da bi nam prala spraje in gate in da bi nam skuhala, kadar bi iz šišta prišli, ker tukaj živimo pusto življenje brez ženske roke.

Na primer kakor kake samostanski bratje in delamo pokoro za ta grešni svet. Mi pa ne vživamo veselja nikdar.

Dajmo, vzdignimo se bratje in ustanovimo društvo in živimo kakor tudi drugi ljudje živijo.

Ker to nikakor ne kaže, da bi v majni trdo delali, potem pa še, ko pridemo domov, pa še kuhali in pomivali šepinje in pa prali veš, tako, da nismo nikdar prosti, tako, da še pod krivo brezno nimamo časa se iti zabavati, ker imamo posla čez glavo, pa naj že bo petek ali pa svetek.

Župniškega urada tukaj nimamo. Ali župnika pa vsejedno imamo, samo brez kuharice. Ali Rev. Pollak ima pa tudi kuharico. Toda naš ubogi in revni župnik pa nima kuharice, ker je sam bečlar. On nima tako pohlevnih ovac ali kostrunov, da bi tako skupaj nosili kakor na primer Rev. Pollaku nosijo skupaj njegovi bratje — to je kostruni.

Mogoče zna urednik "Proletarca" za kako pridno in dobro dekle, da je še mlada in da ima utrjene roke, da bi prišla k nam v ta naš Novi York lokation služiti in da bi tudi delala kaj dobrih del usmiljenja.

Odbor je sklenil tako, da mora vsaki mož plačati mesečno tri dolarje za prispevek plačila bečlarske kuharice. Katerokoli nam pošljete, jo sprejmemo z odprtimi rokami pod pogojem, da je Slovenka.

Društveni odbor "Bečlarskega kluba" Novi York lokation pri Biwabiku.

Urban s Palovč.

INCREDIBLE DICTU.

Zopet smo našli ednega tomištnega filozofa. Zdi se mi, da je res — spiritus spirat, ubi vult. V G. N. št. 151 so zopet razložili nazori individualnega človeka iz Ralphton, Pa. član dr. sv. Barbare št. 35. On hoče nekaj nebitveno in nefaktično dokazati glede združitev organizacij in slovenskega časopisja v Ameriki.

Dotični rojak opisuje v kratkih potezah, kako bi mogoče zadovoljal assessment za podporo in posmrtnino, pozabil pa je podati svoje nazore o združitvi. Mogoče, da omenjeni individui ni še postal trezno misleč, ni se še otresel črne zavisti osebnega koristilstva; v njem je ugasnila zadnja iskrica človekoljubja napram našim sotrpinom. Ker drugače ne bi pisal v folium periodicum tako nezavestno in nebitveno!

Človek, kateri se smatra za inteligentnega v delavskem razredu, bi moral z veseljem pozdraviti vsako dobro in koristno idejo, ki ima namen olajšati breme v doneskih delavskega razreda in delavskih organizacij. Združitev naših Jednot iz Zvez ni nikakoli fantastična utopija, ampak velikega življenskega pomena za naše organizacije, kakor tudi za ves slovenski narod v Ameriki. Veliko slovenskih trpinov je že prišlo do prepričanja, da sedanja podpora, kakor tudi posmrtnina ne zadoštuje, posebno ne za člane: — družinske očete in matere. V slučaju združitve vseh podpornih organizacij, postanejo člani, kso

še v drugih organizacijah zavarovani — zavarovani za dvojno ali trojno svoto in to, že naravnim potom. To sem omenil le mimogrede, zato ker piše dotični pisec, da pobija dopis iz Franklin, Pa. s čim ga pobija, ni povedal. Mogoče, da ima veliko zalogo polen ali kresilne gobe. Mogoče ima veliko takih, ki lajajo izza plotov, da smo socialisti — brezdomovinci, mogoče takih, ki hočejo postati narodni mučeniki na račun drugih. Ako se ozirate na pomoč in sredstva drugih za osvoboditev delavstva iz mizne sužnosti, se bojite postati razredno zaveden delavec! Sram vas je, pristopiti k stranki, v koji se ne organizirajo zločinci, ampak pošteni delavci, ki hočejo odpraviti postavnim potom sedanji krivični sistem ter ga nadomestiti s pravičnim, boljšim, ki jamči vsakemu človeku pravico do eksistence. Za tem stremi in to uči list Proletarec, ki je pripoznan od vaše strani in omenjen dopisu, da je za nič, da on služi le stranki, kar obstoji, in dokler bo, ne bo storil za svoje ljudstvo toliko kod je G. N.??? Vprašal bi Vas, kdo so bili tisti, ki so pričeli buditi iz spanja slovenskega delavca v Ameriki? Morda liberalni nacionalisti ali katoliški rodoljubi, ali pa tisti, kot škrlat rdeči, mednarodni, brezdomovinski, slovenski socialisti???

Torej pripoznajte, da list "Proletarec" služi stranki. V tem pa ni nikake bistvene razlike, ako služi kot glasilo gospodarske podporni organizaciji!! Delavski interesi se osredotočujejo le v delavskih organizacijah, naj bodo pa tiste podpirne, politične ali industrijalne. Pripoznajte, sicer ne jasno, da se "Proletarec" bori za interese delavskega razreda, da uči delavce kako naj se organizirajo, kako hočejo sretno okrove suženjstva in ostre si posameznih faktorjev, ki ne prežijo na drugo, kakor na delavske žepce. Pripoznajte ste tudi, da je list G. N. nestranski, torej — pravitutka. — Kdor plača, temu je na razpolago. Da je pa veliko storil za delavski razred, — je nesramna laž.

Dragi rojak iz postaje št. 35! — Po Vaših nazorih uvidevam, da hočete ostati ponižan! Vklanjajte glavo, jecljajte, moledujte, poklekujte pred tirani in njihovimi hlapeci. Recite, da je prav, da ste zaničevan hlapec! Ponižno se zahvalite za vsako breco, ki jo dobite! S tem si bodele priborili sebi in svojim otrokom — gotovo eksistenco!! Premislite tudi, da se ne pripeti slučaj, da Vez bodo otroci preklinjali! Na stara leta Vam bo pa menda kaptilistični razred kar vsipal zlatnike in — podpornih organizacij menda tudi ne bo treba!! (Po mojem mnenju pojdejo ad actum). To se najbolj zreali na Ralphton v Somerset Co. Ravno tam kažejo kapitalisti ali promegarski baroni največje usmiljenja napram delavskemu razredu!!!!

Za industrijni freedom!

Ahasver, št. 4.

P. S. Prosim, da daste ugovoru odgovor!

ELEKTRONI.

"Amerikanski Slovenec" pravi, da ni klerikalna, a piše vedno klerikalno. Vprašamo: ali ni to klerikalno, če se piše in zabavlja čez socializem? Kateroga slovenskega delavca je pa "Amer. Slovenec" spravil že v nebesa? —

Povejte gospoda!

"Amer. Slov." pravi: Ali ste že slišali, da bi kakšna socialistična babnica (krščansko) šla v bolnišnico in stregla bolnikom itd. "Glej jih učenjakov! Ali morda mislijo ti učenjaki, da je socialistična stranka kakšen rdeči križ, ali celo Salvation Army! Take blamaže pa še ne! Seveda klerikalni uredniki mislijo stem odlikovati katoliške — nune in stregnice, ki so po njih mnenju bajne edine na svetu, ki to delajo. Ampak mi vemo, da to delo opravljajo tudi turkinje, japonke, ki za božjo voljo vendar niso krščanke, kaj celo katoličanke! Ali ni njih delo nič vredno? Kako boste to uredili gospoda!

"Amer. Slovenec" tudi vprašuje: "Ali ste že kdaj slišali," da bi šel kak socialist med gobove, ki imajo nalezljivo bolezen itd." Odgovor je lahak. Med gobove

ljudi socialisti res ne hodijo, ker to spada v področje zdravnikov in strežnic, ampak socialisti hodijo pomagati bojevati gospodarski boj, kjerkoli se dramijo proletarijat in zahteva svojih pravic. Glejte Calumet, W. Va. itd. Kaj delajo pa katoliški "samaritanci"? V cerkvi naznanjajo, naj le gredo na delo, ker ni več štrajka, ker jim je tako naročila bogata kompanija, ki je uboge delavce izkoristila na vse pretege, dokler seniso uprli (Klop čič v Calumetu). Kdo se da torej podkupiti, gospoda okrog "A. S." socialisti, ki se bojujejo s štrajkarji, ali kat. zajedaci, lenuhi in judeži!! Fej, klerikalni judeži!

Kako dolgo bo "Amer. Slovenec" še vlekel svoje "brave" za nos! ... zdromite se, delavci in dajte jolijetiški cunjji breco za vedno!

Stavka v strojni tovarni G. Tonniev v Ljubljani se je končala s popolnim uspehom stavkajočih in večeraj so strugarji zopet pričeli z delom. Dasi je bila stavka le delna in omejena le na manjše številce delavcev ene stroke, ni bilo zato nič manj pomembna, ker je šlo za uveljevanje še mlade kovinarske organizacije, ki je na doseženi uspeh po vsej pravici lahko ponosna.

Obratno vodstvo, ki od začetka ni hotelo nič slišati o organizaciji, temveč se je hotelo pogajati le s stavkajočimi, je pozneje, ko je dospel sam g. Tonniev, izpremenilo svoj nazor in pripustilo, da sta jih zastopala tajnik osrednje zveze drž. pol. sodr. Domes in okrajni tajnik s. Miheve iz Trsta. Pogajanja so se vršila vpričo stavkajočih in so bila v vsakem oziru zanimiva in poučna.

Obravnave je zelo pospešilo, ker je g. Tonniev pokazal veliko uvidevnost in se stvarnim argumentom ni upiral z običajnimi zavijanji. Gotovo pa je, da je naravnost vzorna disciplina stavkajočih veliko pripomogla, da se je boj razmeroma tako hitro končal in prinesel uspehov, ki bodo dali misliti tudi drugim kovinarjem.

— Reši nas, o Gospod. Sedaj ima še gospod Bog opraviti s socialisti. Klerikalci so nvideli, da sami ne opravijo ničesar proti vedno naraščajoči armadi zavednega proletariata, zato so mobilizirali še boga. V Badenskem mestecu Mörschu morajo moliti prvoobhajanci litanije, katerim je dostavil župnik Kirehgässner še naslednje tri "prosnje": Pred strašno šibo — socialno demokracijo — obvajaj nas, o Gospod!! Pred svobodomiselstvom — reši nas, o Gospod!! Pred svobodnimi telovadnimi zvezami — reši nas, o Gospod!! — To je molitvica, ki jo morajo otroška usta pošiljati k nebu. Res, najboljšje tolmačenje Kristovega nauka "Ljubite svoje seveda postavlj socialiste, svobodomislece in telovadce svobodnih zvez (v teh zvezah so namreč delavci) na srednjeveško natezalnico ali pa vse skupaj sežgal na gramadi na večjo čast in slavo božjo. Sveta inkvizicija, vrni se!

— Žrtev alkohola. Hlapec Ig. Müllerja, tobačnega založnika v Črnolju, je vozil dne 19. julija iz Novoga mesta prci domu polno obložen voz z mavcem. Ker se je pa preveč napil, je na potu proti Štrekljevu padel z voza tako nesrečno, da mu je šlo kolo čez prsi in je ostal na mestu mrtev. Voz pa je pripeljal neki Štrekljevec h gospodarju.

NESREČE NA DONAVI.

Krems, 26. julija. Parnik Bauhaus je zadel ob neko ladjo, ki je vozila sode z oljem in se je potopila. Sedem oseb je utonilo, namreč krčmar, njegova žena, sin, tri hčere in pilot. Trupel niso dobili. Sv. Nikola, 26. m. m. Neka ladja z lesom je večeraj zadela ob ob skalo in se pogreznila. Šest oseb je utonilo. Krmarja in enega otroka so rešili.

SPECIJALNA PRODAJA:
640 akrov rodovitne zemlje po \$9.25 akcr v Chippewa okraju, zgornji polotok v državi Michigan. Eno tretjino se plača takoj. Ostalo pa na letno uplačevanje. Tu se nudi prilika, dobiti dobro rodovito farmo za majhen denar. Zberite svoje prijatelje skupaj in zmenite se za nakup celega kosa. Za podrobnosti pišite A. Mantel, 133 W. Washington St., Room 1007, Chicago, Ill.

Kadar nemorete dobiti pravi Richter pain-exPELLER pri vašem lekarnarju pišite na
F. Ad. RICHTER
74-80 Washington Street,
NEW YORK, N. Y.

Ako želite slovenske gramofonske plošče, Columbia gramofone zlatino in srebrnino, obrnite se na nas!

A. J. TERBOVEC & CO.
P. O. Box 25, Denver, Colo.

SLOVENSKI SALOON

LOUIS BEWITZ,
198 — 1st Ave., Milwaukee, Wis.

Izborna pijača, izvrstna postrežba.

Vsakdo uljudno sprejet.

JOE POLOVICH

do danes najmodernejši KROJAČ

dela obleke finih krojev po zelo zmernih cenah. Obleke zlika takoj sproti med tem, ko vi čakate.

3129 Broadway, St. Louis, Mo.

E. BACHMAN
1719 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

je največja československa delavnicna zastav, znakov, čepic in vseh društvenih potrebščin.

Zahtevajte takoj po pošti moj veliki cenik, ki ga Vam pošljem — popolnoma zastoj.

I. STRAUB URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill.
Ima večje naloge ur, verižic, povojev in drugih dragotin. Izvrtne tudi vankovrtna popravila v tej stroki po zelo nizki ceni.

Rabim 100 rojakov

ki hočejo postati samostojen in neodvisen gospodar v lepem in rodovitem kraju, kjer je dobra voda, zdravo podnebje in kjer jih je že mnogo naseljenih, ki so vsi prav zadovoljni. Če hoče kdo postati nekaj premožen farmer, se ne sme namočiti tam, kjer se ni farmerjev, ki bi mu kos povedali, če bo zmožgal na zemlji tudi res živeti. V okolič lepega in cvetočega mesta Crivitz, Marinette County je že veliko farmerjev in rojakov in nikdo se ne pritožuje. Zakaj ne? Ker je zemlja rodovitna, na njej rastejo vsi tisti poljski pridelki kot v starem kraju, izvrstna pitna voda, zdravo podnebje, trave sočnate in redline za živinorejo, ne hudih viharjev ne toče, ne suše, ne močvirja, več jezer za ribji lov, z eno besedo vse dobre lastnosti, ki jih farmer potrebuje. Zemlja je zelo po ceni, ker se kupi naravnost od lastnika samega T. Kersten. Nobenega dobička zemljiškim kompanijam. Ker je že lastnik precej star, bi se rad hitro znebil vse zemlje, zato podari vsakemu kupcu v mestu Crivitz eno loto zemlje za hišno stavbišče do 25. avgusta, pozneje ne več. Zemlja mora biti prej ko mogoče vsa prodana, zato prav po ceni in lahka odplačila.

Pišite še danes v slovenskem jeziku na T. Kerstenovega zastopnika

N. PIKLOR,
1526 West 21 St. Chicago, Ill.

Dobra domača kuhinja. Odprto po dnevi in po noči.
"BALKAN"
KAVARNA - RESTAURACIJA
IN POOL TABLE
M. Poldrugáč — 1816 So. Centre Ave.

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM
Kasparjeve Državne Banke
je najceneje in najbolj sigurne.
Naša parobrodna poslovica je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanске črte (linije). Sifkarte prodajamo po kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA.
Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K5 \$1, brez odbitka. — Največja Slovanska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,218,821.65 premoženja.

KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO, ILLINOIS

CLEVELANDČANI POZOR!
Belaj & Močnik
6205 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO.
KROJAČA IN TRGOVCA, priporočava svojo moderno trgovino z vsako-vrstno moško opravo.
Izdružuje obleke po najnovjši modli.

Ameriška Državna Banka
1825-1827 Blue Island Avenue
vogal Loomis ulice
Chicago.
VLOŽENA GLAVNICA \$1,900,000.00

JAN KAREL, PREDSEDNIK.
J. F. ŠTEPINA, BLAGAJNIK.

Naše podjetje je pod nadzorom "Clearing House" čikaških bank, torej je denar popolnoma sigurno založen. Ta banka prevzema tudi ulege poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure dopoldne. Denar vložem v našo banko nosi tri procenta. Bodite uverjeni, da je pri nas denar založen varno in dobičkanosno.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je
Narodna Tiskarna
2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.
Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni.

Restavracija in kavarna "Jugoslavija".
1134 — W. 18 Str., CHICAGO, ILL.
— Domača kuhinja. Odprto po dnevi in ponoči. Unijske cigare! — E. RICHTER, lastnik.

Conemaugh Deposit Bank
54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.
Vložena glavnicna \$50,000.00.
Na hranilne ulege plačamo 4% obresti.
CYRUS W. DAVIS, predsednik. W. E. WISSINGER, blagajnik.

Naprodaj ali v najem
imam lot 50x120, hišo s petimi sobami in prodajalno z raznim blagom. Vse se nahaja v jako lepi legi v mestu Lloydell, Pa. V temu mestu in okolici je 7 premožkopov v katerih se prav pridno dela vsaki dan in delavec primeroma dobro zasluži. Slovencev je tukaj okoli dvesto in veliko drugih Slovanov. To je edina slovenska prodajna, ena v tej okolici in je pako lepa prilika za onega, ki ga veseli trgovina. Premogari so vsi organizirani. Kateroga veseli trgovina naj ne zamudi te lepe prilike. Prodajam zato, ker se hočem iditi drugam. Cene jako povoljne.
Za natančne informacije se obrnite name.
ANTON ZGONC, box 5,
LLOYDELL, Cambria Co., PA.